

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 30 (1759)

П'ятниця, 26 липня 2013 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ДВАДЦЯТЬ ДНІВ У КРАЇНІ РАНКОВОЇ РОСИ

Більше двадцяти концертів провів з 17 червня по 10 липня протягом гастрольного туру в Південній Кореї Севастопольський симфонічний оркестр під керуванням заслуженого діяча мистецтв України Володимира Кіма. В його складі грав відомий контрабасист, який п'ять років працював у симфонічному оркестрі Судецької філармонії (Польща), а з Кримським симфонічним оркестром та іншими музичними колективами побував на гастролях у багатьох країнах світу, заслужений працівник культури України, завідувач культурно-освітнього відділу Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Богдан Безкоровайний (на фото). Після повернення він поділився своїми враженнями про поїздку.

— Розкажіть, Богдане Миколаевичу, як добиралися з Криму в цю далекосхідну країну?

— З Сімферополя летіли до Ташкента авробусом-320, звідти до Сеула — на «Бойн-гу-767». Всього ж наша група з більш як тридцяти чоловік

проводила в польоті одинадцять годин. Ми були єдиною командою, основу якої складали кримські музиканти. До нас приєдналися оркестранти з Донецька, Хмельницького, Запоріжжя, Одеси і два — з Польщі.

(Продовження на 16-й стор.)

МУЗИКА
БЕЗ КОРДОНІВ

БОРІТЬСЯ, АЛЕ НЕ ЗА ПОСАДИ, А ЗА ЗДОРОВ'Я ХВОРИХ!

Кажуть, краще раз побачити, ніж багато разів почути. Свята правда. Та є речі, які краще ніколи не бачити і не чути про них. Особливо, якщо це пов'язано з тяжкими хворобами та їхніми наслідками.

Сьогодні чи не кожна газета та телеканали вважають за потрібне надати уваги подіям, що відбуваються в Кримському республіканському протитуберкульозному диспансері, де, попри непрості обставини, бореться за збереження своєї посади його головний лікар Олег Борисович Тимченко (до речі, за останніми даними він нібито заявив, що це є для нього просто справою чести, а працювати й надалі на відвідований посаді він все одно не має наміру).

Хоча поки що відомо, що О. Тимченко таки має проблеми із законом. У деяких працівників цього закладу є на руках копії документів, що підтверджують результати

перевірок спочатку КРУ, а потім Рахункової палати Верховної Ради АРК, які відбулися тут в березні минулого року і зафіксували понад 3 млн. грн. нецільового використання коштів. Медиків особливо вразило те, що адміністрація та технічні працівники шомісяця одержували премії понад 10 тис. гривень, які їм і не снилися, кошти витрачалися також на закупівлю за надмірними цінами продуктів харчування та на бензин для автомобілів, що вже майже перетворилися на металобрухт.

Та у той час, коли деякі ЗМІ акцентують увагу на цих порушеннях та подальшому традиційному розвитку подій (головний лікар негайно отримав лікарняний — кажуть, зламав палець, що дозволило йому понад 4 місяці не перебувати на роботі), інші взялися доказувати, що Лілія Мамотенко, завідувачка Сімферопольського протитубер-

кульзного диспансеру, яку тимчасово призначили на місце хвогоvé керівника, теж не варта довіри.

Одна шанована кримська журналістка практично присвятила своє розслідування тому, чи закуповувалася лікарню дешева бразильська свинина до тимчасової оборони на її віз в Україну (хоча реально вона маркована місяцем раніше), чи, купуючи її, в. о. головного лікаря вже порушила закон. Продовжити це розслідування журналістка обіцяла і в наступній передачі. Йшлося також про те, чи можна для хворих людей готовувати на сніданок щось із заморожених продуктів (пельмені, вареники). І тут, попри всю мою повагу до колеги, з моїх вуст ледь не зірвалося дещо із сучасного сленгу, бо перед очима постали події семирічної давнини.

(Продовження на 3-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта»

«БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неє автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniectvo@gmail.com

«СВЯТО ЗЛЕТУ Й ТОРЖЕСТВА»

Президент України Віктор Янукович закликав керівників церков і релігійних організацій взяти активну участь у святкуванні 1025-річчя хрещення Київської Русі. Про це він сказав під час зустрічі з керівниками церков та релігійних організацій, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Впровадження християнства виявилось не лише віроповідним актом, але й державною, політичною і культурною необхідністю. Воно дало Київській державі можливість уйти в коло країн

християнської цивілізації, які становили тоді ще нерозділений європейський світ... Тому переконаний, що відзначати 1025-річчя запровадження християнства як державної релігії України-Русі потрібно не лише як свято християн, але й як свято торжества української державності, її європейської ідентичності, духовного і культурного злету, як запоруку успішної демократичної модернізації українського суспільства. Звертаючись до вас, шановні духовні лідери, з проханням підтриміть цю ініціативу», — за-значив Глава держави.

Він наголосив, що ювілей хрещення Київської Русі відзначатиметься на державному рівні. При цьому Президент висловив надію на широку участь керівників церков, релігійних організацій, а також мільйонів вірян по всій Україні. Крім того, очікується чимало гостей з-за кордону.

Глава держави висловив переконання, що центральні та місцеві органи влади нададуть усебічну підтримку релігійним організаціям для проведення ювілейних заходів.

Крим, Херсонес, Володимирський собор

В КРИМУ ПРОЙДУТЬ УРОЧИСТІ БОГОСЛУЖІННЯ, ВИСТАВКИ, КОНЦЕРТИ...

У Криму завершується підготовка до святкування 1025-річчя хрещення Київської Русі. Це питання обговорювалося на нараді з керівниками міст і районів у форматі відеоконференції під головуванням голови Ради міністрів Криму Анатоля Могилова.

Міністр культури Криму Альона Плакіда повідомила, що з дорученням Президента України святкові заходи організовують в усіх регіонах Криму. Зокрема, з 26 по 28 липня пройдуть урочисті богослужіння, виставки

церковних реліквій, святкові концерти. У Білогорському районі, а також в приморських містах і селищах проведуть обряди масових хрещень у воді. В день хрещення Київської Русі, 28 липня, в Кримському академічному українському музичному театрі відбудеться концерт святкового архієрейського хору Свято-Троїцької Александро-Невської Лаври Санкт-Петербурга.

У рамках підготовки до ювілейної дати в Євпаторії, Судаку, Ялті, Феодосії облаштували території 7-ми культових споруд, які є пам'ятками архітектури.

Управління інформаційної політики Ради міністрів АРК

КАРДИНАЛ ГУЗАР ЗАКЛІКАЄ ДО ЩИРОСТІ...

Колишній глава УГКЦ кардинал Любомир (Гузар) заликає зробити святкування 1025-річчя Хрестіння Русі «справжнім поверненням до тисячолітньої традиції». Про це кардинал Гузар написав у своїй колонці на «Українській правді».

«Тисяча двадцять п'ять років — це не кругла дата, тому не зовсім зрозуміло, чому саме її вибрано для відзначення Хрестіння. Дехто критикує цей вибір, вважаючи, що він має політичний підтекст», — додає кардинал.

«Запропоноване державне святкування чітко показує, як ми підходимо до проблем

нашого суспільного життя. Заходи, які робимо, є зовнішніми за свою суттю... Чи можна все це виправити? Так, можна, якщо зробити наше святкування 1025-річчя справжнім поверненням до тисячолітньої традиції», — зазначає Блаженніший Любомир. Найкращим способом від-

святкувати Тисячоліття християнства в Україні, на думку кардинала Гузара, — це старатися в усіх проявах осо-бистого, родинного, громадського, суспільного життя поводитися відповідно до зasad Христової науки.

«Щоденна, щира, правдива християнська поведінка на усіх рівнях і в усіх проявах суспільного життя — це найкращий і, властиво, єдиний спосіб успішно святкувати подію Хрестіння Русі-України. Подумаймо, шановні співвітчизники, як найкраще тривало увінчати 1025-літній річницю, щоб була вона справжнім святкуванням на Богу славу та благо нашого народу», — наголошує колишній глава УГКЦ.

МАЛОРОСІЙСЬКИЙ ТВОРЕЦЬ ВАЛУЄВСЬКОГО ЦИРКУЛЯРУ

У липні виповнилося 150 літ із часу підписання та введення в дію Валуєвського циркуляру. Схоже, ніхто не збирався відзначати цю «круглу дату». Не буде же це робити свідомі українці! Як, зрештою, й «свідомі» росіяни, котрі далі продовжують марити імперією. Адже звертати увагу на Валуєвський циркуляр — це визнавати, що існувала довготривала традиція активної боротьби російських імперських структур із українством. Зрештою, ця традиція нікуди не зникла — просто набрала дещо інших форм.

Та не будемо про російських імперіалістів. Їх не переробиш. Поговоримо про наших «міліх малоросіян», які допомагають тим самим імперіалістам робити антиукраїнські справи. Історія Валуєвського циркуляру якраз прекрасне свідчення цього. Адже чому не звертася увага на те, що згаданий циркуляр був написаний і прийнятий з подачі українця...

Давайте спочатку звернемося до історії цього документа. На початку 60-х років XIX століття помітно активизувався український національний рух, промоторами якого стали так звані громади. З'явився перший український часопис «Основа», граматики української мови, українська мова почала проникати в школи. Це не могло не насторожити представників російських імперських структур. Адже для них розгортається українського

з'явився перший опублікований переклад Нового Завіту російською мовою. Схоже, ця публікація підштовхнула Морачевського звернутися до синоду, щоб йому також дозволили надркувати Євангелія українською мовою.

Далі розпочинається «цікава» гра. Якісь анонімні представники «кіївського духовенства» пишуть листа, де ведуть мову про небезпеку публікації такого перекладу. Але надсилають його не до синоду, а до царської охрани, так зване III Отделеніє. Хто насправді стояв за цим зверненням, можемо лише гадати. Часто висловлюється думка, ніби його інспірував тодішній кіївський генерал-губернатор Микола Анненков. III Отделеніє почало розкручувати справу «небезпеки» українофільства. Але справа була зовсім не кримінальна — йшлося про переклад євангельських текстів. I, здавалось, III Отделеніє не мало б нею займатися.

І ось 27 червня 1863 року

У КРИМУ ПРОВЕЛИ 1100 ПЕРЕВІРОК ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВНИЦЬ

У Криму з метою контролю безпеки перебування дітей в оздоровчих установах провели понад 1100 перевірок. Про це повідомила міністр освіти і науки, молоді та спорту АРК Наталя Гончарова на засіданні Ради міністрів Криму 23 липня.

Крім того, однією з форм державного контролю за діяльністю дитячих установ оздоровлення і відпочинку залишається державна атестація. «Усі оздоровниці цього року будуть атестовані в повному обсязі», — повідомила міністр.

* * *

На сьогодні в Криму 93,5 тис. дітей шкільного віку скористали послугами оздоровлення і відпочинку, повідомила міністр освіти і науки.

Зокрема, 76,1 тис. дітей скористали послугами відпочинку і 17,4 тис. дітей — послугами оздоровлення. «При цьому понад 30 тисяч юніх кримчан, що вимагають особливої соціальної уваги і підтримки, вже на сьогодні охоплені оздоровленням», — підкреслила міністр. Н. Гончарова також повідомила, що за рахунок республіканського бюджету оздоровилися понад 1,5 тис. дітей цієї категорії.

Відповідно до плану в Криму цього року в цілому передбачено охопити послугами оздоровлення і відпочинку 119,6 тис. дітей шкільного віку.

В поточному році на території Криму працює 680 об'єктів оздоровлення і відпочинку для дітей. У тому числі 108 заміських дитячих установ оздоровлення і відпочинку, 523 табори денного перебування, 49 таборів праці і відпочинку.

Управління інформаційної політики Ради міністрів АРК

ПРАЦЮЮТЬ МОБІЛЬНІ КАСИ З ПРОДАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИХ КВІТКІВ

У Кримському регіоні працюють шість пересувних залізничних кас Придніпровської залізниці. Про це повідомила прес-служба Міністерства інфраструктури України.

«За червень і першу декаду липня через пересувні каси Придніпровської магістралі, що обслуговують відпочивальників у великих курортних містах Криму (Ялті, Алушті, Севастополі, Євпаторії, Феодосії), реалізовано близько 1,4 тис. залізничних квитків на суму понад 400 тис. грн.», — відзначають у відомстві.

Мобільна послуга популярна передусім серед відпочивальників кримських оздоровниць і пансіонатів. Всього цього літа в Кримському регіоні працюють шість пересувних залізничних кас, обладнаних мобільним зв'язком і усім необхідним для повноцінної роботи.

Як повідомляв Укрінформ, на період літніх відпусток «Укрзалізниця» додатково задіяла 93 потяги, з них 75 — із різних регіонів України до Криму. Таким чином, на період літніх перевезень пасажирам у напрямі Кримського півострова щодоби пропонується близько 30 тисяч місць із усіх регіонів України.

СТЕЖКИ У ЛІСІ ЩЕ БЕЗПЛАТНІ!

Відвідування кримських лісів може бути платним тільки за користування спеціально обладнаними туристичними стоянками. Плата за проходження туристичними стежками не стягується. Про це повідомляє прес-служба Республіканського комітету Криму з лісового і мисливського господарства.

Усього туристичних стоянок в гірсько-лісовій частині Криму 64, плату за послуги з розміщення беруть тільки приблизно половина з них. Похід в Долину Сотера обійтеться у 15 грн. з дорослого і 10 грн. з дитини. Повний список стоянок та ціни опубліковано на офіці

БОРІТЬСЯ, АЛЕ НЕ ЗА ПОСАДИ, А ЗА ЗДОРОВ'Я ХВОРИХ!

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Тоді півроку я практично прожила в цьому диспансері, де лікувалася моя 88-річна маті. Вона й досі просить іноді у мене «тамтешнього» борщу — щоб без жиру і рідкій. Пельменями, варениками та бразильською свининою (або ж якоюсь іншою) навіть і не пахло. На щастя, споживати щось, окрім боршу, який привезти з дому було досить складно, матері доводилося рідко. Зате іноді її лікарній харч «дегустувала» я. Це коли подавали щось схоже на рагу із картоплі, капусти та ще й оздоблене курячими колінцями. Думаю, що ці колінця були часточкою стегенець, що потрапляли в якісь інші тарілки. Втім, не скажу, щоб ця страва була не поживною і не смачною. Побуляли місцевий харч і свині працівниць іdealn protituberkulyznoho dispanseru. Це пізніше я зрозуміла, чому вони не брали із собою в машину прохачів, котрим важко було пройти в день близько 8 км (це дорога до диспансеру, що знаходиться біля с. Піонерське, у лісі, куди можна приїхати на такі тільки вранці, та на зад, до траси, куди доводилося чимчикувати пішки). Кухарки везли із собою по кілька відер залишків харчів на кожну людину, у всяком разі, більше, ніж мали рук, тому й заносили та виносили їх у кілька ходок. Ймовірно, вони боялися, що якийсь правдолюбець, як тепер я, це колись оприлюднить, хоча насправді не мали ніякої вини, бо у їхніх нікому не відмовлялося, хіба що її смакові якості та стан здоров'я хворихчастенько ставали на заваді її споживанню.

До речі, в помийницих я не помічала ні м'яса, ні пельменів, ні бананів, ні апельсинів, ні кураги, що, за словами працівників цього закладу, з'явилися в рационі хворих останнім часом за керівництва Лілії Мамотенко.

Втім, якщо зважити на те, що в багатьох інших лікарнях на той час не давали навіть кип'яту або ж пропонували раз на день кашу на воді, то у цьому відношенні протитуберкульозний диспансер був ледь не раєм. Не беруся судити, якою була в цьому роль головного лікаря, але відчина йому за те, що не було гірше. Вдячна і за те, що в протитуберкульозному диспансері працювали прекрасні медичні персонал: а це і лікарі, і медсестри, і санітарки. Не роблю винятку й для прибирачниць, котрим тим важче працюється, чим гірше в приміщені умови, та ще й коли є постійний ризик заразитися. Тому якщо б вели-

чезні премії виписували ім — не стала б обурюватися, але осідали вони здебільшого в бухгалтерії...

Хочу зауважити, що ставлення медперсоналу до хворих завжди було чесним і толерантним; навіть мене, хоча і була для них, як більшою на оці, була постійно плуталася під ногами, жодного разу не образили і не принизили.

Та й серед моїх знайомих (а це нам тільки здається, що хворі живуть десь на іншому континенті) ніхто не помер через погане харчування в диспансері чи неякісний медичний догляд. Однією з важливих причин, що спричиняла трагічні наслідки, вважаю комерційний ларек при вході на подвір'я лікарні, де з ранку і доночі можна було придбати спиртні напої, у тому числі фальсифіковану горілку та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як на території всього немалого медичного комплексу не було жодного аптечного кіоску. Тож за кожними шприцом, ватою, упаковкою анальгіну чи валідолу треба було долати 8-кілометрову відстань (до трактиру і назад), дочекатися транспорту і ще витратити півтори години на дорогу. Й досі не втамлюю, чому нікого не привабив цей бізнес, адже медпрепаратори залюбки розходилися б і втридорога, у той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічем. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді міністра пан Сергій Доніч так і не знайшов для розмови зі мною 20 хвилин. Можливо, тому, що мав підстави очікувати від мене незручних запитань? Хоча, здавалося б, навпаки. З Олегом Тимченком, раніше начмедом Республіканської лікарні Горілка та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як на території всього немалого медичного комплексу не було жодного аптечного кіоску. Тож за кожними шприцом, ватою, упаковкою анальгіну чи валідолу треба було долати 8-кілометрову

відстань (до трактиру і назад), дочекатися транспорту і ще витратити півтори години на дорогу. Й досі не втамлюю, чому нікого не привабив цей бізнес, адже медпрепаратори залюбки розходилися б і втридорога, у той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічом. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді міністра пан Сергій Доніч так і не знайшов для розмови зі мною 20 хвилин. Можливо, тому, що мав підстави очікувати від мене незручних запитань? Хоча, здавалося б, навпаки. З Олегом Тимченком, раніше начмедом Республіканської лікарні Горілка та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічом. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді міністра пан Сергій Доніч так і не знайшов для розмови зі мною 20 хвилин. Можливо, тому, що мав підстави очікувати від мене незручних запитань? Хоча, здавалося б, навпаки. З Олегом Тимченком, раніше начмедом Республіканської лікарні Горілка та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічом. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді міністра пан Сергій Доніч так і не знайшов для розмови зі мною 20 хвилин. Можливо, тому, що мав підстави очікувати від мене незручних запитань? Хоча, здавалося б, навпаки. З Олегом Тимченком, раніше начмедом Республіканської лікарні Горілка та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічом. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді міністра пан Сергій Доніч так і не знайшов для розмови зі мною 20 хвилин. Можливо, тому, що мав підстави очікувати від мене незручних запитань? Хоча, здавалося б, навпаки. З Олегом Тимченком, раніше начмедом Республіканської лікарні Горілка та куриво. Серед інших товарів — все прощечено є у кілька разів дорожче, ніж у місті. І це в той час, як «процвітає» тільки горілчаний кіоск. Пізніше чула, як разом із закінченням «кар'єри» його «опікуна» (не буду називати прізвище), зник і цей розсадник загострення хвороб і смертей, бо комплекс протитуберкульозного лікування з пиятикою несумісний, а під вечір чи півдніна пацієнтів диспансеру тяялися довкола нього. Були ще й гірші наслідки: очманіліх від вживого алкоголю людей час від часу виставляли з лікарні за порушення режиму, і вони поверталися додому, де активно інфіковували своє оточення піомірами від загострення туберкульозу, бо назад у с. Піонерське їх вже не брали, а лікувалися у закритому закладі в Керчі ці хворі не погоджувалися самі. Так померли від легеневої кровотечі двоє моїх сусідів: 37-річний чоловік і 25-річна дівчина. До речі, вдома у них було пристойне харчування і ніякої там бразильської свинини.

Тож хочу зауважити: щоб

зупинити епідемію, умови лікування треба зробити достойними, а саме його — неминучим, щоб хворі не просилися у лікувальний заклад, а навпаки, їх до цього захочували. Поговорити про все це я намагалася впродовж кількох років з тодішнім міністром охорони здоров'я АРК Сергієм Донічом. Тим більше, що таке інтер'ю хотіли бачити у всеукраїнській медичній газеті «Ваше здоров'я», з якою я співпрацювала як власкор тривалий час. Та за 9 років свого перебування на посаді м

БУЦАВСЯ СТУДЕНТ З ДЕРЖАВНИМ ШОВІНІСТИЧНИМ МОНСТРОМ...

Сьогодні, коли відроджений Український державі виповнюється майже чверть століття, і коли державний статус української мови закріплено 10 статтею Конституції України, мовне питання, завдачуючи антиукраїнським політикам та владному чиновництву без роду та племені, залишається невирішеним, велими гострим та конфліктним.

Ганебно-принижений стан української мови як державної відзеркалюють засдання вищого законодавчого органу України та поведінка недорікуватих, малорозвинутих й інтелектуально убогих урядовців. Переважна більшість із них свідомо ігнорують не лише державну мову, а й саму Конституцію молодої держави. Вони несамовито й затято, з перекошеними

Федір Вольвач,
Київ, серпень 1976 р.

відзобами та ненавистті обличчями, переконують всіх нас у тому, що двомовність в Україні є величезним «здобутком» і наслідком «природних цивілізаційно-інтеграційних процесів».

Про цілеспрямоване упродовж кількох віків зросійщення України та нищення української мови і культури за роки окупації проведено немало добротних фахових досліджень, видано десятки монографій, написано сотні історично бездоганних статей. Проте для значної частини мешканців України, які не вважають себе її громадянами, навіть незаперечні факти не є переконливо-доказовими. Ці зазомбовані «гомо-сочетики» й донині стверджують, що особливо у добу «комуністичної демократії» ніяких утисків українці та українська мова не назавали, і що так звана «руссифікація» — це вигадка українських буржуазних націоналістів та ідеологічних «диверсантів» з ЦРУ та західноєвропейських спецслужб.

Для того, щоб мати уявлення про ту чи іншу державу, той чи інший територіальний регіон, не потрібно вдаватися до вивчення багатотомних архівних джерел, горати сотні спеціальних монографій. Варто лише ознайомитися з долею та життям певної кількості особистостей або й навіть окремої людини.

Промовистим доказом «природної, добровільної,

цивілізованої двомовності», як на мене, є факт розстрілу на початку 50-х років минулого століття понад ста студентів-фронтовиків Харківського державного університету, які вимагали викладання та здачі іспитів українською мовою. Думаю, що для мисливих громадян буде переконливим і документ, що стосується моого старшого брата, відомого ученого-еколога, професора Федора Вольвача. Цей документ я нещодавно відшукав у своєму архіві. Зазначу, що студентська спроба протидіяти русифікації студентської молоді в середині 60-х років минулого століття виплинула не лише на долю багатьох людей, моого брата, але й на мене особисто. У подальшому вона зачепила всю Вольвачівську родину.

Саме за доносом кадебістського стукача та затяготого україноненависника мене у 1965 році з відмінними оцінками не прийняли до аспірантури Української сільськогосподарської академії. Шлейф «українського буржуазного націоналіста», який, до речі, привів до Кримського с/г інституту з трактора, переслідував мене і в сімдесятівісімдесяти роках. Він не дозволив мені працювати на відповідальній посаді у Головплодвинпромі України і отримати житло у Києві. Саме через це мене не затвердили директором Кримської помологічної станції та відмовили у роботі в Українському науково-дослідному інституті садівництва.

Тож я творилася «природної» двомовності в Україні? Про це свідчить, зокрема, студентське звернення до Прокурора УРСР 1965 року.

Петро ВОЛЬВАЧ,

вчений, письменник

* * *

Прокурору Української Радянської Соціалістичної Республіки від студента лісогосподарського факультету Української сільськогосподарської академії

ВОЛЬВАЧА

Федора Васильовича

Шокуючий інцидент довів мене до такої міри відчая, що я мушу звертатися до Вас у справі свого конфлікту.

Я відстоював думку про необхідність викладання у Сільськогосподарській академії українською мовою і мав «необережність» заявити про це на одному з занять доцентом кафедри філософії Ключникову, читати якому російською мовою, звичайно, «сподружній» і, можливо, тому вимоги якоїсь іншої

У калмицькому засланні, 1967 р.

мови для нього асоціюються з проявом різних «ізмів». Відтоді вражене дріб'язкове самолюбство в'яже хитру павутину нечистоплотних інтриг.

Не було одвертих принципових розмов, запрещено. Зате були випади іншого гатунку. Боротися з ними і важко, і неможливо, і, виявляється, небезпечно. Я зупиняю лише на кількох деталях свавільного та дикого переслідування не лише мене, а й моїх близких. Навколо моого імені почалася ганебна возня, якийсь примітивний ажотаж. У такий спосіб створювалася нервова атмосferа підозрінь, недовір'я та одвертого шантажу, від якого так і смердить випарами минулих часів. У своєму канібалізму захопленні вони пішли далі. Порядну людину — мою однокурсницу і товариша В. М. Нікіфорова якийсь «Николай Павлович» (майор державної безпеки, що працює в Сільгоспакадемії) примусив шпигувати за мною. До його обов'язків належало також викликати (!) мене на провокаційні розмови і шоп'ятниці доповідати про них. Яка ганьба!

Я до краю обурений такими діями цих «шанованих» товаришів.

Найтяжчим, найзапаморочливішим є реакційна сутність так званих «наставників» молоді, які обрали ганебний донос як метод виховання. І горе тій людині-жертві, яка опинилася на кону цих несамовитих ідеологічних стерв'ятників. Тут «шибко» не розрізняють функцій філософа і поліціята.

Зі мною не розмовляли, мене навіть нікуди не викивали. Мене лише переслідували безпідставно, методично, вперто і злісно.

Нарешті призначення на роботу. Загалом розподілом було максимально враховано бажання кожного студента, і лише я чомусь був позбавлений можливості користуватися цим правом нарівні з усіма. Мені в категоричній формі запропонована Калмиція — як єдине можливе для мене місце. Я давно вже займаюся фаховою укр.-рос. літературною термінологією (в «Літературній Україні» була моя стаття) і прохав зважити на

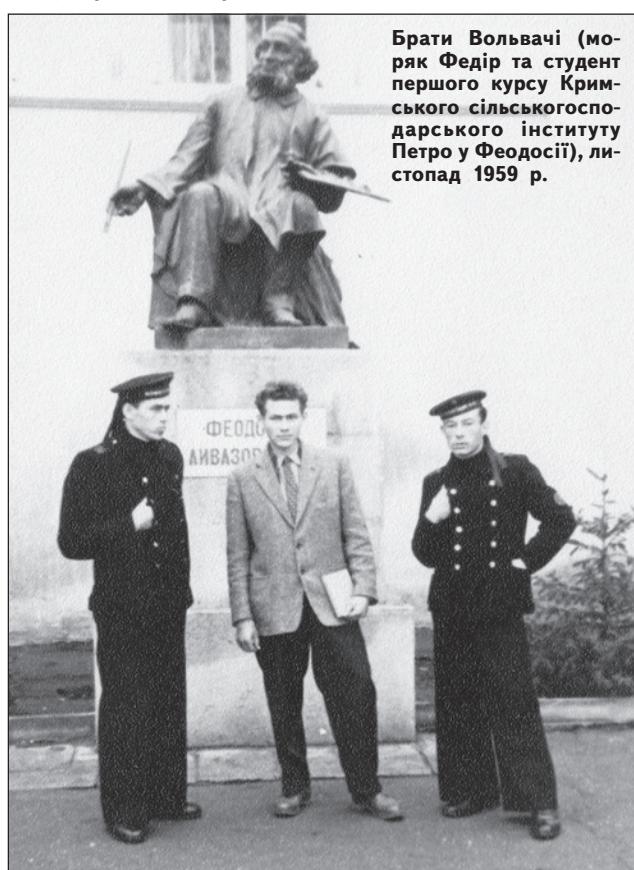
цю обставину. Але це була лише дрібниця, не варта уваги.

Студент В. М. Нікіфоров вирішив поїхати на роботу до Калмиції замість мене, ми подали до відповідних інстанцій заяви. Головні управління лісового господарства при Раді Міністрів УРСР та СРСР, а також проректор проф. Свєчін дали згоду на цей обмін. Але тут знову на кін виліза реакція сутність місцевих філософів-«вихователів» — і нам відмовили. Відмовили різко, брутально, навіть без потреби логічно мотивувати цю відмову, бо того, що була «соответствуюча установка», все-таки замало. Що це — сваволя чи повне нерозуміння меж своєї компетенції? Я не знаю в деталях, які сили діять за кулісами. Лише постійно відчуваю їхню присутність, їхній тиск у вигляді всемогутньої «установки свише».

Це не є звичайне побутове явище зловживань певних неврівноважених осіб. Всю цю «мишачу метушню» я схильн розглядати глибше і в більш широких масштабах. Тепер я певно знаю, що мене переслідують, бо я маю свідомість та сміливість вимагати у своєї країні наявність рідної мовою. Я твердо переконаний, що направлена на роботу до Калмиції потрібно кваліфікувати як політичне заслання. Нормальний людині моторно стає від усвідомлення подібного.

Я протестую проти цього нечуваного гвалтування і страшної свою необмеженістю сваволі. Як вільний громадянин вільної демократичної республіки хочу розраховувати на захист конституційно своїх людських прав. Мої особисті права — це також права і моєго народу. Я не можу й не хочу бути засланним (для цього немає підстав), і прошу залишити мене в Україні. Я хочу працювати на землі моїх батьків, дідів та прадідів. Мені порадили в академії не шукати ні захисту, ні справедливості, бо то було б марно (така «установка свише»). Чи так це?

1 червня 1965 р.

Брати Вольвачі (моляр Федір та студент першого курсу Кримського сільськогосподарського інституту Петро у Феодосії), листопад 1959 р.

Брати Вольвачі біля спаленої чи то енкаведистами, чи німцями рідної хати (зліва направо: Федір, Василь, Іван та Петро), жовтень 1943 р.

Брати Вольвачі в батьківську біля рідної хати через 25 років, серпень 1968 р.

МАЛОРОСІЙСЬКИЙ ТВОРЕЦЬ ВАЛУЄВСЬКОГО ЦИРКУЛЯРУ

(Закінчення.)

Поч. на 2-й стор.)

У 1850 році, коли фактично в усіх університетах царської Росії заборонили викладати філософські дисципліни, Новицький погано пішов працювати в Київський цензурний комітет. У різних виданнях, які побачили світ за часів незалежної України, можна зустріти твердження, що Новицький належить до видатних українських (І) філософів XIX століття. І, звісно, про його причетність до появи Валуєвського циркуляру не згадується.

Звісно, не Новицький був головним винуватцем появи цього документа. Готовався він вищими російськими чиновниками в Петербурзі та Києві. Новицького ж використали як марionетку. Але, з іншого боку, він покірно погоджувався зіграти відповідну роль. Ми не знаємо, чи насправді голова Київського цензурного комітету був автором тих теоретичних «перлів» (наприклад, що української мови ніколи не було і не буде), які вийшли до Валуєвського циркуляру? Але його підпис стоїть під листом із цими «перлами».

«Великий український філософ» Новицький, на жаль, належав до численної когорти малоросіян, які формувалися в різних освітніх інституціях Російської імперії. І далеко не останню роль тут відігравали Київська духовна академія та Київський університет Святого Володимира, яких зараз деякі автори схильні ідеалізувати й представляти як осередки українства й української культури. Зі стін цих вищих навчальних закладів вийшло чимало україnofобів-малоросіян. І Новицький аж ніяк не був винятком. Саме завдяки таким людям російські імперіалісти мали змогу проводити свою антиукраїнську політику.

На перший погляд може видатися, що Валуєвський циркуляр — справа давно минулих днів. Однак схема, за якою він створювався й реалізовувався, успішно діє до дnia сьогоднішнього. Виглядає вона приблизно так: у високих кабінетах Пітера чи Москви замишляється черговий підкоп під українство Україну, потім знаходять малоросійських козацьких, які готові виконувати вказівки російських імперіальних зверхніків і навіть взяти на себе тягар відповідальності за антиукраїнські діяння. Далі вже справа техніки. Чи не за такою схемою творилася й діяла марionеткова Українська Радянська Соціалістична Республіка? Чи не так зовсім недавно готувався й втілювався минулорічний закон «Про засади державної мовної політики»? І чи не так готують Україну до вступу в Митний союз?

Звісно, ідеальних націй немає. І кожна нація має своїх зрадників (іх іноді делікатно називають колаборантами). Ось тільки чи не забагато цих колаборантів у нас? І чи не часто ми з них робимо позитивних персонажів української історії? Якщо, наприклад, зробили із Орестом Новицьким.

Петро КРАЛЮК,
проректор Острозької
академії
(Радіо Свобода)

ВАЖКО У НАВЧАННІ – ЛЕГКО В БОЮ!

Цими днями 36 окрема бригада берегової оборони ВМС ЗС України силами батальйонної тактичної групи виконує навчально-бойові завдання на території Ангарського полігону. Вперше цього року до маневрів залучено 100 одиниць військової техніки та понад 500 військовослужбовців бригади.

Перевіряючи порядок організації роботи на командному пункті, командувач ВМС віце-адмірал Юрій Ільїн зазначив, що навчання відбувається з метою перевірки реального рівня готовності батальйонної тактичної групи до дій за призначенням.

Рівень готовності підрозділів визначається в ході двосторонніх дій, крім бригади берегової оборони у вищій ступені бойової готовності приведені інші флотські підрозділи. Такі маневри є більш ефективними, адже навчання проходять не «на папері», а проти реального, добре навченого супротивника.

Навчання тривають. Так, в ході виконання тактичних завдань гірсько-піхотна рота під командуванням капітана Віктора Сікози, посилає мінометною батареєю, прове-

ла пошуково-рейдові дії у важкодоступній гірсько-лісистій місцевості, в ході яких виявила та знешкодила табір «противника».

Командувач ВМС знайшов також час для спілкування з молодими контрактниками, які задіяні в проведенні навчань. Віце-адмірала Юрія Ільїна цікавили питання проходження служби та вирішення соціально-побутових проблем військових моряків.

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ,
підполковник

ЧИ ВШАНУЮТЬ ГЕРОЯ?

ЧИ ПОЯВИТЬСЯ У СЕВАСТОПОЛІ ВУЛИЦЯ ІМЕНІ ГЕРОЯ ВІЙНИ ВІЦЕ-АДМІРАЛА ВОЛОДИМИРА ПИЛІПЕНКА, І ЧИ ДОВГО ЩЕ БУДЕ СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА БОРОТИСЯ З ПОЛІТИКОЮ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ?

У зверненні Президента України до українців з нагоди Дня перемоги у Великій Вітчизняній війні Віктор Янукович черговий раз закликав ветеранів війни до примирення, закликав народ України гідно вшанувати всіх тих, хто, незалежно від того, де проходила його лінія фронту, боровся за визволення рідної землі. Примирення ветеранів, у першу чергу ветеранів Радянської армії і УПА, стало одним із напрямків державної політики в Україні, бо в Європі це питання вже давно зняте з порядку денного.

У Севастополі, здається, звернення Прези-

дента не почули, і це у першу чергу депутати Севастопольської міської ради, більшість якої складають представники від... Партиї регіонів, тобто президентської партії.

Наочним прикладом сказаного є справа з гідним вшануванням пам'яті фронтовика, участника оборони і визволення від німецько-фашистських загарбників Севастополя, повного кавалера і Лицаря орденів Богдана Хмельницького, Героя Радянського Союзу віце-адмірала Володимира Пилипенка і надання його імені одній з вулиць міста.

Рада ветеранів Військово-Морських Сил України вже двічі зверталася з пропозицією перейменувати вулицю, що носить безлику назву «Гражданська», на вулицю імені Героя війни Володимира Пилипенка. На цій вулиці знаходиться лише один так званий «президентський» будинок, збудований за розпорядженням Президента України Леоніда Кучми, і веде вона до військово-морського госпіталю ВМС України, який був створений при безпосередній участі Героя війни. Поряд знаходить і школа, яка носить ім'я Героя Радянського Союзу Володимира Пилипенка.

Так у чому криється така невдачність теперішніх депутатів до пам'яті героя-фронтовика? Чим він завинив перед депутатами міської ради?

Головними гріхами віце-адмірала перед севастопольською владою, про що не раз говорили в кулуарах і писали у своїй партійній пресі комуністи, є два: віце-адмірал Пилипенко всіляко допомагав у створенні Військово-Морських Сил України, підтримував військових моряків у найважчі часи, коли у Севастополі було розв'язане справжнє цькування українського флоту. І ще більшим гріхом є те, що він першим з офіцерів-ветеранів війни ак-

тивно підтримав ідею примирення ветеранів Радянської та Української повстанської армії, навіть з'їздив на ювілей «Колківської Республіки УПА» на Волинь і публічно побратався з лідером Братства вояків УПА Михаїлом Зеленчуком. Тоді проти ветерана розвернули у міській пресі справжнє морально-психологічне цькування, через що він змушені був звернутися до суду за захистом честі і гідності. Володимира Пилипенка нарешті вивели із складу комітету організації ветеранів війни! Ось у чому, впевнені, і криється справжня причина відмови міської ради увічнити його ім'я — тут не стільки політичний, як ксенофобський грунт.

Однак у Севастопольській державній адміністрації ці твердження відкидають, кажуть про дорогоvizну перейменування вулиць і кивають на брак коштів у міській скарбниці. Але істину відкрив Валерій Саратов, який, будучи головою міської державної адміністрації і одночасно лідером міської організації Партії регіонів, на пропозицію одного з депутатів

міськради про вирішення питання з вулицею Пилипенка, сказав, як відізвав: «Поки я глава Севастополя, вулиці Пилипенка не буде!». У цій заявлі проглянулася справжня причина відмови: міська влада не хоче допустити самого прецеденту, щоб на честь тих, хто боровся за Україну, була названа вулиця у Севастополі.

Про прецедент, якого не можна допустити, мовиться і в офіційній відповіді ветеранів ВМС кoliшньому заступнику голови Севастопольської міської державної адміністрації Артура Бабенка (зраз заступник міністра оборони України), який назначив, що реалізація «такого вартісного проекту, як перейменування вулиці, а також створення прецеденту з початку перейменування вулиць у Севастополі не має достатніх підстав і не приносить реальної користі жителям міста».

Як на мене, головне у відповіді чиновника — не допустити прецеденту, пов'язаного з ВМС України, з Україною по суті, бо все тут має бути — Росія! Тим більше, що без всяких бюрократичних перепон та не зважаючи на брак коштів у міському бюджеті, перейменування вулиць і

площ у Севастополі в часи незалежності України вже були. Так з'явилася площа «300-ліття Российського флота», площа Революції стала називатися площею імені адмірала Лазарєва, площа Пушкіна стала площею Суворова, подібні приклади можна ще продовжувати. Оці перейменування, треба думати, Артур Бабенко сприймає як корисні севастопольським українцям і Україні в цілому.

Рада ветеранів ВМС України доручила вирішувати питання перейменування вулиці на честь героя-фронтовика, участника оборони і визволення Севастополя Володимира Пилипенка депутату міської ради, члену організації ветеранів ВМС, полковнику у відставці Івану Єрмакову, колишньому представнику Президента України в Севастополі.

Як йому вдається виконувати це доручення, він недавно розказав під час презентації своєї книги «Севастополь може...». Іван Федосович відверто визнав, що його спроби завершуються нічим. Відповідь на його корів'ї вже депутацький запіт дали з Управління архітектури і містобудування Севастопольської міської державної адміністрації, який зазначив, що реалізація «такого вартісного проекту, як перейменування вулиці, а також створення прецеденту з початку перейменування вулиць у Севастополі не має достатніх підстав і не приносить реальної користі жителям міста».

Справді, у 2005 році, після смерті Володимира Пилипенка, мов би для насмішки над його геройськими подвигами і життям, його іменем назвали... стежину між дачами дачного кооперативу — ось справжнє, а не проголошуване вшанування пам'яті ветерана війни у Севастополі, ветерана, який не був членом компартії чи сьогоднішньої партії влади. А тим часом центральні вулиці Севастополя прикрашають імена більшовицьких катів: Леніна, Гавена, Мокроусова, Ніни Островської, Пожарова та інших убивць севастопольців.

А може Володимира Пилипенка не поважали у Севастополі? Пригадую відзначення громадськістю його 80-річного ювілею, для чого був створений спеціальний громадський комітет. Величезний зал Українського культурно-інформаційного

центру не міг прийняти всіх бажаючих поздоровити ювіляря, прибули 16 народних депутатів України. Було багато подарунків і широких слів. І, звичайно, міська влада вже не могла ігнорувати героя-ветерана. Прибули ветерани війни, які там же вибачились перед Героєм і відновили стару дружбу.

— Мене так не шанували в радянські часи, — сказав мені розчущений Володимир Степанович, коли я його з дружиною після ювілейного вечора підвізив до домівки.

Авторитет серед севастопольців у Володимира Пилипенка був беззаперечний, і це не дивлячись на постійні шельмування його імені зі сторони комуністів і проросійських організацій.

10 липня на засіданні президії Севастопольської міської ради голова міської ради Юрій Дойніков повідомив, що на наступній сесії міської ради отримають назви 141 вулиця міста у Балаклавському, Гагарінському і Нахімовському районах Севастополя. Він наголосив, що особливо врахували пропозиції ветеранів, щоб в назвах вулиць відобразити події Великої Вітчизняної війни та історичний аспект місьця. В представленому переліку вулиці імені Володимира Пилипенка немає, як немає врахування пропозиції ветеранів ВМС України!

Що тут можна сказати? Лише те, що Юрій Дойніков «ідно» продовжує лінію свого колишнього шефа Валерія Саратова. А якщо ще у нинішнього голови міської державної адміністрації Володимира Яцуби немає розходжень у політичній позиції з яскравим україноненависником Дмитром Беликовим, який як застуник голови СМДА раз забезпечує гуманітарну політику в місті (!), то можна зробити висновок, що практичні дії севастопольської організації Партії регіонів не сприяють, а навпаки, бойкотують зусилля Президента України, направлених на європейську інтеграцію, де нам без примирення у суспільнстві робити нічого.

Тож виникає закономірне питання: чи появиться у Севастополі вулиця імені Героя Радянського Союзу віце-адмірала Володимира Пилипенка, і чи довго ще буде Севастопольська міська рада боротися з політикою Президента України? І чи знає про це Президент України?

Мирослав МАМЧАК,
капітан 1 рангу у відставці
м. Севастопол

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ: ЛАПЛАНДСЬКО-ГУЦУЛЬСЬКИЙ ТВОРЧИЙ КОНТАКТ (І ПОВ'ЯЗАНІ З НИМ РОЗДУМИ)

У відомій львівській арткафе «Дзига» відбувся музичний вечір: «Зустріч шведської Лапландії та українських Карпат. Музиканти Даніель Вікслунд (Швеція) та Петро Петрович (Україна)». Відбувся він вже після білорусько-шведських літературних днів, про які я згадував у своїх попередніх публікаціях. Про цю неординарну лапландсько-гуцульську подію варто сказати бодай декілька слів. Організатори літературних днів, видно, спеціально запланували цю «родзинку». Здавалося б: де та Лапландія (у якій, якщо не помиллюємося, резиденція Санта Клауса), а де українська Гуцульщина? Справді, це дуже віддалені регіони. Але ж і подібного в них багато. І в Україні, і в Швеції названі регіони є своєрідними «полясами» вітчизняної екзотики. Чудова природа, багата музична культура, віддаленість від великих міст... Одне слово, про цю зустріч також варто розповісти нашим читачам.

ЛАПЛАНДСЬКА ТИША

Даніель Вікслунд у коротенькому есе «Моя Лапландія» пише про свій рідний край з любов'ю і не без гумору:

«Туристи люблять Лапландію. Вони беруть відпочинок і платять гроши за те, щоб приїхати сюди та походити босоніж по крижаних ручаях. Заможні банкіри та директори з насолодою рубають дрова і слухають нашу лапландську тишу. У нас тут багато тиші, і завжди знайдеться дрова, які треба порубати. У ліпні Лапландію окупують комари і гнус, які у свою чергу дуже люблять туристів. Від одієї краплі крові вони можуть розплодитися у неймовірній кількості, і ми з задоволенням «частуємо» їх своїми гостями, аби самим позбутися цих дратівливих паразитів». Далі він описує своє повернення у Лапландію після 20 років мандрівок:

«Свіжий червневий ранок, четверта година. З повним баком від'їджаю від заправки містечка Мальмбер'єт. Зі мною у великому орендованому причепі все мое майно. Наскільки вистачить повною бака? Кілометрів на 1300, міркую я... Коли стартувати з півдня Швеції, то можна, наприклад, опинитися в Альпах чи в Москві, чи в містечку Мальмбер'єт. Та ж траса Е4 уздовж берега Норландії, ті ж зупинки, з тією ж лише різницею, що я, нарешті, віршив назавжди переїхати в рідині місця. І ось після 20 років мандрівок я лише за 20 кілометрів від рідного села...»

А ось, нарешті, прямий натяк на з'язок угоро-фінського народу саамі з територією колишнього СРСР:

«Коли бабуся була ще малою, щовесни частими гостями у нашому домі були саамі. Люди збиралися, щоб обмінятися товарами, бо це була остання зупинка перед випасом оленів у горах (може як на Гуцульщині, тільки

там замість оленів вівці - С.Л.). У цій зустрічі різних культур відкривалися можливості. Можливість відчути старовинні традиції шаманства, ювелірного мистецтва і цікавих розповідей. Можна було почути історію про те, як корінне населення мандрувало через сибірську тундра і дійшло до наших гір...»

КАРПАТСЬКІ МОЛЬФАРИ

У лапландців шамани? А у гуцулів — відуни, мольфари. Ось як про карпатських відунів розповідає уродженець села Верхній Ясенів Михайло Нечай: «...Основна могутність мольфара у його словах та співах. Мольфар здатний творити як добро, так і зло. Кожному мольфару притаманний свій неповторний, так би мовити, стиль роботи. Деякі з них народжуються з магічними знаннями, тобто є мольфарами по спадку, які передаються з покоління в покоління однієї родини. Інших вчать. Одні оволодівають чорною магією, другі — білою... Це є мінус і плюс, це чорні і світлі сили, і між ними іде боротьба. З цього починається життя, цим воно і продовжується. Мольфар має бути глибоко духовною особистістю, так як він звертається до Бога та небесних сил з проханням про допомогу. Якщо мольфар чинить неправедно і порушує закони Природи, він може бути позбавлений магічних можливостей... Я хочу знайти учня, але досі ще не зустрів такої людини. Він повинен людей любити, природу, а не гроши. Чесно кажучи, я вже знаю дату своєї смерті. Знаю, від чого помру, але сподіваюся, що до того часу з'явиться все ж людина, у якої є покликання стати мольфаром. Без нього наші традиції — кінець...»

Жодного табу у мольфарів не існувало, все робилося з власної щирої волі. Завдяки

цій утаємнеченості горяни склали про мольфарів чимало казок і переказів, про їх боротьбу з демонами та іншими міфічними силами, де мольфар виступає не як покірний виконавець, раб, слуга, а як охоронець, переможець, повелитель темних сил. Отже, як кажуть росіяни, ми також не ликом шиті, але й про Лапландію хотілося б знати більше. Добре, що білоруська культурницька акція у Львові (підтримана фінансово, очевидно, шведами) дала можливість лів'янам бути присутніми на першому в історії культурницькому контакті: «просунутий» лапландець Даніель Вікслунд і не менш «просунутий» гуцул Петро Петрович з Ворохти. Зовсім непогане поєднання, скажу я вам — лапландська скрипка і гуцульські цимбали!

БІЛОРУСЬКІ ПРОБЛЕМИ

Колишній посол Швеції у Білорусі Стефан Еріксон, який покинув Мінськ після дипломатичного скандалу влітку минулого року, продовжує займатись білоруським питанням зі Стокгольма і не втрачає надії на налагодження добросусідських відносин між країнами.

Дипломатичні відносини між Королівством Швеція та Білоруссю значно погіршились у липні-серпні 2012 року. Тоді однією з причин непорозуміння стали плюшеві ведмедики з гаслами щодо захисту свободи слова, які «приземлилися» на Мінськ. Для цього двоє шведських активістів на легкомоторному літаку непомітно перетнули повітряний простір Білорусі і провели таку незвичайну акцію. Спо-

чатку влада Білорусі замовила мільярдний інцидент. Коли ж інформація підтверджилась, командувачів Державного прикордонного комітету та військ протиповітряної оборони країни звільнини. Крім того, шведські дипломати змушені були покинути посольство у Мінську. Послу Швеції Стефану Еріксону просто не продовжили акредитацію на перебування в Білорусі, бо він начебто і так пропрацював там уже 7 років, а його діяльність, на думку чиновників з Білорусі, була спрямована на руйнування білорусько-шведських відносин. Крім того, Еріксона звинувачували у надмірній підтримці білоруських опозиціонерів та втручанням у внутрішні справи країни. Через неможливість досягти дипломатичного порозуміння відповідне рішення прийняли і в Швеції — білоруських дипломатів відіслали зі Стокгольма.

Через труднощі з отриманням білоруської візи для шведів традиційні «Білорусько-шведські літературні дні» цього року відбуваються у Львові. На них і погодився приїхати екс-посол Швеції у Білорусі Стефан Еріксон. З паном Еріксоном мені пощастило навіть поспілкуватися. До речі, непогано виконувала функції мови міжнародного спілкування мова Янки Купали і Якуба Коласа. Себто білоруська. Добре, що і я, і екс-посол володіли нею на пристойно-му рівні.

І ШВЕДЕСЬКІСТЬ — ЯК КОНЦЕНТРАТ ЄВРОПЕЙСЬКОСТІ

Я мало розповідаю про сам концерт. Але надто вже мені хочеться вплести його у європейський контекст. Сам концерт, яким би чудовим він не був, не створює повної картини. Тому і згадав трохи про політичні реалії. А тепер зосереджуся на культурницькій програмі. Першим розпочав свій виступ Даніель. На той момент цимбаліст Петро Петрович ще тільки мчав таксікою з рідної Ворохти до Львова. Скрипка в руках лапландця здавалася живою, та їй з почуттям гумору було добре. Спілкувався з аудиторією він англійською мовою, і я позаздрив молодим, адже вони могли з ним контактувати. А я лише розумів канву розмови, та й то — п'яте через десяте... Добре, що деякі моменти перекладалися. Співав же лапландець і шведською, і фінською, і англійською, і лапландською мовами. Потім йому почали допомагати лів'яни. Це вийшло спонтанно, але разом з тим до-

сить злагоджено і гармонійно. А вже коли «эмілене» такси доставило до «Дзиги» гуцула з Ворохти Петра Петровича, відвідувачі арткафе «Дзига» змогли почути звуки цимбал в супроводі... лапландської скрипки. І певно ж відчули спріжню райську насолоду...

Так ось, слухаючи пісні Даніеля і його короткі коменрати до кожної, я думав про те, що лапландська культура хоч і не може тягатися зі шведською, проте не відчувається її великою пріорі. Для шведів усе лапландське є «своїм», рідним, частинкою їхньої ідентичності. Це ж не Росія, де культура ненців і чукчів збереглася хіба що в анектатах, та її ставлення росіян до цих народів, зазвичай, зверхне.

Думаючи про специфіку шведського впливу на Східну Європу, я чомусь згадав поетичний твір нашої талановитої лів'янки, інгерманландки за походженням (а це, як і лапландці, також угоро-фінський етнос) Лани Перлудайнен. Присвячений твір Івану Мазепі та Пилипу Орлику:

*Там помирає Мазепа —
насправді вже помирає...
Лежав у чужій покой,
а за далеким Дніпром
нікя не міг заспокоїтись
навіжений Петро:
пропонував Естляндію,
Інгерію і Карелію,
плюс триста тисяч талярів,
— все
за одного Мазепу.
І — лиши відомі у відповіді:
Карл Дванадцятий, мабуть,
був поганим політиком,
але Мазепу не зрадив...*

Ось такою була відповідь цивілізованого європейця імператору Росії Петру I. Не міг бідолашний дикун без крові і тортур... Сподівався, що гроши вирішать всі проблеми. І Естляндію віддав би, і Карелію! Але ж ні — спіймав облизну! Бо Швеція — це вже Європа, там інші цінності. Повчально навіть для нашого покоління, правда? Бо паралелі самі напрощуються. Що було б, якби Росія мала в Україні такий же вплив, як і в Білорусі? Ми не могли б запросити до Львова розкутих шведів. І я не розмовляв би з колишнім послом Швеції у Білорусі Стефаном Еріксоном білоруською мовою — мовою, яку ми обидва шануємо. Певно, довелося б спілкуватися на «общепонятном». Не було б у Львові і лапландця. І спільній лапландсько-гуцульський виступ міг би відбутися, може, лише через сотню літ... Тож слава демократичній Швеції, слава Євросоюзу!

Сергій ЛАЩЕНКО

НАВКОЛО УКРАЇНИ — ЗА 109 ГОДИН

Житель міста Білопілля Сумської області 37-річний Ігор Кальченко проїхав на велосипеді від східного до західного кордону України за 109 год., встановивши тим самим відповідний рекорд. Про це УНІАН повідомили в прес-службі ПАТ «Сумське НВО імені Фрунзе».

І. Кальченко виїхав у понеділок, 24 червня, від кордону з Росією в Луганській області. Далі — через всю Україну до кордону з Угорщиною за 109 год. і 9 хв. Загальна дистанція від с. Ізваріно Луганської області до м. Чоп Закарпатської області склала 1810 км. Чистий час в дорозі — 69 год., решта часу було витрачено на сон і харчування.

Ігор планував встигнути за 90 год., але несприятливі погодні умови — дощ і зустрічний вітер — завадили. Проте це тепер офіційно зареєстрований рекорд України. Весь час за дорогою стежили представники Національного реєстру рекордів України.

Як повідомляє УНІАН, Ігор Кальченко — не професійний спортсмен: за фахом він зубний технік, а працює котельщиком на Сумському НВО ім. Фрунзе. Але вже 10 років добирається на роботу велосипедом — з Білопілля до Сум і назад, долаючи 100 км в день. Раніше Ігор двічі перемагав в добовому марафоні «Боярка 24» (2011–2012 роки), посідав друге місце в «Броварських дюнах» і в «Нічному марафоні», а також проїхав із Сум до Сімферополя — 800 км — за 36 год.

ФЕСТИВАЛЬ ВИШИВАНКИ ПРОЙШОВ НА ЗАКАРПАТТИ

У селі Видричка Рахівського району відбувся традиційний фестиваль «Видричанська вишиванка», повідомляє кореспондент Укрінформу.

«Такими фестивалями ми намагаємося привабити туристів — це популяризація нашого краю. Зазначу, наш район славиться не лише народними умільцями, але й гірськолижними курортами, де можна відпочити взимку. Визначальним є те, що фестиваль з року в рік відвідують усе більше не тільки закарпатців, а й гостей з інших областей, що відпочивають нині в оздоровницях нашого краю», — зазначив голова Рахівської райдержадміністрації Дмитро Андріюк.

Окрім виставки вишиванок гости свята мали нагоду познайомитися із роботами місцевих майстрів народного мистецтва, скуштувати закарпатські страви. Культурну програму фестивалю урізноманітнили музичні номери у виконанні народного оркестру гуцульських інструментів районного будинку культури, виступи вихованців Рахівської дитячої музичної школи.

Завершився фестиваль пізно вночі масовими народними гуляннями.

І. В осіннім багрецвіті

Ой, на ярмарку в славних Лубнах
Ярмаркує, здається, півсвіту.
Велелюдя рябіє в очах,
Йдути і їдуть, пливуть у човнах,
Вже й пристати до пристані ніде.
Риби зважують лиши на вози,
Гори збіжжя, гороху, горіхів.
Все тут є — від коня до кози,
Оселедці й святі образи
І образи,
а сміху, а сміху!..
Походжає статечний козак,
Молодиць пасучи
замість краму.
Проповідує істину дяк
Для заблудих
отих неборак,
Що забули дорогу до храму.
А дівчата — як пісня пісень!
Шаблі брів,
іскри бісіків бистрих.
Не один парубійко
в той день,
Розтрусили останнє
з кишень,
Нахромив своє серце
на вістря.
Понад торжищем —
грім кобзаря,
Під тинами — юродці й каліки...
Святотроїцький храм, як зоря,
На осінньому сонці згоря,
Всім відавши і днесе і вовіки...
Раптом — гвалт:
— Москалі! Москалі!
Золочена в'їжджає карета,
А пообіч драгуни в сідлі —
Ківери, палащи, еполети.
На майдані вляглась курява,
Посполиті притихли, мов миші.
Хтось під шинком ще п'яно співа,
Та щоміті щільнішає тиша.
— Чого умолкші, черкаська чернь?
Падавайте лашпадкам вадиці, —
Долетіло із пащі дверей, —
Ну і нам паскареє харчей
Да пакрепче гарлік напіща!
Где палковник,
растак вас і так?!.
Пусть хлапочет начальєг
пастаяльцам...

Не один ошалілій козак
Ухопився за шаблю
Та так стис руکів'я —
аж хруснули пальці.

... А на ранок все місто гуло —
Цвіркунівську Катрусю, онучку,
Розтоптали, як ранне зело:
Та сердешенька кинулась з кручи.
Був дівчаті неповний ще вік,
А вони ушітьох... поглумились...
Це яка вже лубенка за рік
Із наруги в Сулі утопилася?!

Закипіли з безсилля — одчай
І образа задавнена гостра:
— Кличмо пана полковника, хай
Скаже нам — хто тут вдома,
хто гості.
Все віддай цій ватазі заброд,
Не даси — то відірвуть з руками.
Щось ми надто потульний народ,
То за що ж нас зовуть козаками?

Пан Дмитро, мов не спав цілу ніч,
На муріваний ганок поставши,
Глянув хмуро на сотні облич
І почула юбра його клич:
— Розійдись!
Вже не буде наше...
Збіг уніз і пішов простолиць.

Розступалися знічено люди,
А услід — скрік сполоханих птиць
В багреці тополиних дзвініщ:
«Р-розійдись!

Вже на наше не буде...»

ІІ. Євшан-доля

За мгарським лісом сонечко
нізеньке
Багряний міст прокладло по Сулі.
Чого мовчиш,
полковнику Зеленському,

зголосяться моментом,
Аби рубати ворога до щенту,
Ta що там полк —
зберуться три полки!

Полковник довго слухає
край темін,
Чи не ірже десь вісника огир.
Його лице — мов висічений
кремінь.
I третя світка скrapує на ремінь,
I бемка північ мгарського монастир.

ІІІ. Дві епістоли

Епістола Дмитра

Прощай, моя люба
Зоринонко-зоре,
Жаринонко серця
й думок.
Навіщо тебе
полюбив я на горе,
Небогу із роду Свічок?*

Ти — ясниво
днів моїх хмурих,
Зорино,

Ти — пломінь свічі уночі.

Я завтра пойду,
я в січі порину,

Де крешуть свободи мечі.

Не годен я сито

й рахманно лежати

В той час, коли кров'ю сплива

Сергій СУРМАЧ

ПОЛКОВНИК ЗЕЛЕНСЬКИЙ

У тиші патріаршій і вселенській,
Про що твої несказані жалі?
Чого чорні туга у зініцях,
І мисль яка закручена у вус?

Зайшло на ніч, а все тобі не спиться,

I голова похиlena сріблиться,

I мед, мов кров,

із кубка — на обрус.

Перед очима міниться картина —

Пожежі, пустки, пали і хрести.

Це все вона,

пропаща і єдина,

Це та земля, що зветься Україна,

Вітязізна, без якої ти — не ти.

Гетьманщина,

як спадщина Богдана,

Її Андрушів навпіл розпоров.

Дніпро насправді не ріка, а рана.

Розруб од шаблі, де хлопоче кров.

Два береги, дві долі, дві неволі...

Там — польський гонор,

тут — московська лжа.

А ми якісь розгублені і кволі,

Той при оборі, той в своїй столоді,

А хто ж святого вигострить ножа?

I хто вітчизні станове в обороні —

Затятістю, запеклістю полків?

До кого з-за Сули озвуться коні,

Ми козаки, чи вівці безборонні,

Ми хижаки, чи харч для хижаків?

Мазепа міг би... та із ним не просто,

Він обережний —

дивиться як мовчить.

А козаки вже хиріють од посту,

Сусіда миргородський,

пан Апостол,

У вражій крові кличе меч мочить.

Та й під твоїм посульським

регіментом

Є компанійці, є і сердюки.

Подай сигнал —

Україна кохана,

свята наша мати,

Зорино — не вмістять слова

Моеї любові, моеї розпуки...

Я іду, бо мушу, ати

Не плач, не ламай своїй білії руки,

Якщо моїм серцем

поснідають крукі —

Помруть,

стільки в нім гіркоти.

Не плач, моя горличко,

ти ж бо — козачка,

Ще стрінеться пара й тобі,

А я вже — твій спомин,

твій біль необачний,

Ta ліпш наразитись

на кулью гарячу,

Ніж вік доживати в ганьбі.

У Прилуках наздогнав Данило,

Миргородський лицар і сусід:

— Ільмо, Дмитре, вже немає сили

У міщку тайти змови шило.

Хай сім біл — один буде одвіт.

I зірвались в чвал несамовито,

Тільки стел без краю, без кінця.

На Батурина — гупають копита,

На Батурина — вторять їм серця.

Аж надвечір просвітліли лица

Вершникам,

що вгледіли он-до

Гетьмана фортецю і столицю,

Кам'яне Мазепине гніздо.

...Мазепа саме чипів над паперами,

Зажурено-замислений украй —

...Якби царя з царятами

поперли ми,

Якби війна літ з п'ять

ущухла жерлами,

Тоді б Україна звалася

просто — рай.

I шелестів листами пережовкими,

I над столом хилилась голова.

Враз Нестеренка-сотника слова

Його з задуми вивели:

— Полковники!

До вас, вашмосьць, —

Зеленський із Апостолом

I Горленко із Ломиківським теж.

— Нехай заходять,

із такими гостями

Потрактувати є про що.

Еге ж?

I посміхнувшись, киваючи

зaproshenim,

Аби сміліш заходили в покій.

A ті всідалися в шатах

запорушених,

Навперебій рекли про задум свій:

— Допоки, ваша світлість,

ми терпітимем

Оцей канчук московський на хребті?

— Повстаньмо обіруч

із посполитими

За рідний край, за вольності святі!

Мовчав Мазепа.

Потім кинув різко:

— Від утисків премного нам журби:

To Петербург муруємо

в багниську,

To риємо канали, мов раби.

Жене нас гейbi вітер курану

I доля наша — чайками тужить.

Москаль вояк
таки доволі скверний,
Він нахабніє тільки збившись
в гурт.
Йому смакує глум
над тілом мертвим,
Мастак-вигадник
мерзостних тортур.

Лишив Батурин головні гарячі,
Не скоронилась ні одна душа.
Лиш скльовувало віченки дитячі
У попелі якесь брудне пташа.

...3 Івана Носа
вийшло плем'я Носів.

Метких злакесованих почвар,
Фундаторів імперії доносів,
Погоничів беззличених отар.
Лиш пам'ять —
понад мури і тортури
Плачом бандури гірко нагада,
За що було розіг'ято Батурина,
За що нас досі розпина орда.

VII. Із висоти полтавської горготи
Літа 1709 оточені полтавці, вилізши на мури, спускали штані і голими гузами дражнили шведів, котрі не могли з великої відстані поцілити у глозії.

Аж тут під їхали запорожці Костя Горденка, у яких була більш далекобійна зброя. Гримнув зал — і полтавчукі поспалися з мурів, яко груши. Так і лежали вони в закривлених бур'янах, гузоноголові заштінікі атечства чужого...

На тому полі,
в ту лиху годину,
На тому полі, де чигав загин,
Полки козацькі гріли шведу спину,
І ми не рвались в бій за Україну,
Так наче в нас ще сотня україн.

Петро великий,
хоч достату — карлик
Іюній Карл — майбутнього титан,
Вчепилися одне одному в карки,
На лаву лава кидалися шпарко,
Ще й запорожці лізли на таран.
А ми — ні руш.
Намертво прикипіли
До спечених ворсклянських
споришів.
І гетьман нас у наступ не повів,
І гухали гармат московських
стріли.

Скривавлений примчався
Горденко:
— Рушайте, пане гетьмане, —
вперед!
Ta вже ламав свої порядки шведі,
І паніка зайлалась помаленьку.
І гетьман, споночілій серед дня,
Обвуглений із виду, як з пожару,
Ткнув булавою десь поза Санжарі
І приостржив вірного коня.

Якби ми знали
в той пекельний час,
Що тут не битву, а себе програли,
Що це початок вражої навали,
Яка по краплі вийме нас із нас.
І ті, хто впали смерті на покосі,
Не оживить з розораних могил,
Де проростуть мізерні малороси
Із галушкиами замість орліх крил.
Якби ми знали,
о, якби ми знали,
Що цій поразіці вже нема кінця.
Своїх нащадків — ми і їх програли,
Все більше залишаючи прогалин,
Де мали б битись сміючі серця!

VIII. Я колись повернусь...
Сідає сонце сумно і криваво.
Від бойовища тягне димом вслід.
Прошай, Полтаво,
мачухо Полтаво,
Причино наших
всіх подальших бід.
Тепер нам шлях — від тризни
і до тризни,
У рабство для прийдешніх
поколінь.

Уже Петро —
тиран, монгол, антихрист,
На пів-Європи кида мертву тінь.
Погоня враже все
та біжче.
І стук сердець — прудкіш
від скакунів.
Десь там Дніпро спасительно
заблище,
Де переправа ю кількою човнів.
Але ж позаду — все,
що рідним зветься,
Клубок жалю,

котрій не проковтну,
Як же жалізне треба мати серце,
Шоб землю цю
змінить на чужину?!.
Нехай Лубен я більше не побачу,
Хай четвертують, колесують хай,
Але ж собі самому не пробачу,
Як добровільно кину отгий край.
Тож коню — тпрр-у!
Немає більш дороги.
Я спішений, безпомічний,
смішний.
Бувайте, пане гетьмане,
підмоги
Вам зичу на шляху за ті пороги,
Де край багатий вільний,
та... чужий.

Дурна слюза зрадливо ятрити очі.
Складають зброю в купи козаки.
Десь гетьман проминув
Переволочну,
Не за Дніпром пропав,
а на віки...
Як там йому — втрачати
найдорожче,
На глум віддавши слави знамено?
Ще й поруч ненадійні запорожці,
Яким що смерть, що чарка —
все одно.
Все'дно й нащадкам.
Згодяться, щоб чахнув
На древі роду — волі пагінець.
...Несуть Мазепу коні на Очаків,
А далі ще Бендери і... кінець.

...Полон, полон...
Яке ганебне слово.
Були полки, а стануть кріпаки.
По корогвах святих —
чужі підкови,
Судя Чуйкевич кидає в половину
Свої клейноди, честь і бунчуки.
Не жаль того, що не вдалось
повстання,
Мазепин зрив озветься ще в крові
Отих німих, хто з рання
до смеркання
Канали рив крізь багна морові.
Ta жаль того,
в житті одного шансу,
Коли застась до волі крок чи пів —
Тоді розбились об полтавські шанці
Мільйони ненародженіх життів.
Віками нам вигоювати Полтаву,
Цупке коріння — скільки не коси —
Забур'яниться рясно на неславу
галагани, яценки і нося...

...У нас, мабуть, із золотих дерев ще
Не обтрусила осінь ні листа,
А тут мороз, немов на Водохреще.
Прохуяв шибку — сніг і німота.
Підперли небо соєни прямовисно.
Полярне сяйво — привидом з імлі.
І гріє тільки грудочка вітязини,
Що в пазусі зберіг з-під Сули.
Окови ніг — тепер мої стремена,
А коні — сивогриві бурані.
Як там вони...
Чи згадують про мене,
Такі мої і не мої Лубни?
Возрадуйтесь, полковники
в екзилі,
Що замість трун — холодний
капонір.
На засланні ї орли стають
безкрілі,
Кругом тайга на незліченні милі,
Міцніш од грат —
несходжений Сибір.
І мов Христос — страждenna
батьківщина
Іде босоніж і кривавить лід,
І тут стає все більше України,
Вже й заметіль співа, як Чурایвна,
Про тих, хто засвіт встали у похід...

...Колись вернусь я...
а коли це буде?
Понад Посуллям вітром пробіжу.
Невже нащадки, випивши цикути,
Мене стрічать не вийдуть за межу?
Невже вони не знатимуть і далі,
Що ми були,
а отже й досі є.
Про те, як ми караблися і караблі,
Що нам завжди калині гіркі коралі
Стократ дорожчі за життя свое.
Якщо схилили голову мільйони,
А хтось — один
затячив й не схилив —
Не пропаде вітчизна безборонно,
На праву справу Бог таких схвалив.
Мені нічого іншого не треба.
Я жив, як жив.
Ta мрію повсякчас,
Щоб над Лубнами
виплакалось небо,
І хтось колись
згадав мене хоч раз.
Лютій-березень 2013 р.

та селища. Йому треба було пересвідчитися, що не тільки старшина його підтримує, а й низові козаки, голота. А то якось його покликав до себе Голіцин та й заявив майже з порога:

— Тут таке дело. Договор, котрій подписали старшини, уязмий. Кое в чём он противоречит Глуховським статтям, подписаных Многогрішним в 1669 году.

— То давайте їх замінімо Березневими статтями Богдана Хмельницького, — обережно запропонував Мазепа, чекаючи на реакцію князя.

Однак той рішуче запротестував:
— А как же твоя клятва государыне, друг мой? К старому возврату больше нет. Скажи спасибо, что предлагаю Глуховские статьи с дополнениями Самойловича, твоего предшественника, а не что-то более требовательное.

— Так в них же козацькі вольності та привілеї зовсім обмежені, — на-магався переконати Мазепа.

— Вот и я об этом же говорю. Сейчас Самойлович, наверное, уже в Сибири. Там ему булава не нужна. Вот что значит идти против

Віктор СТУС

ЗАПІЗНІЛЕ ПРОЗРІННЯ

В. Стус

царського правительства, — натякає Голіцин.

Мазепа добре зрозумів князя. I погодився замінити щойно підписаній ним договір на Глухівські статті — вони стали називатися Коломацькими.

— Прошу внимання, казаки! Как повелось, прослушайте условия Переяславского договора между Україною и Московиєю! Как вы знаете, он был подписан нашим самодержцем Алексеем Михайловичем и гетманом Богданом Хмельницким еще в 1654 году. Под ними надлежит подписать новому гетману.

На середину майдану вийшов думний дяк і речитативом, наче виголошував молитву, зачитав статті, за якими мали обирати гетьмана.

— Все правильно? — спитав Голіцин і присікливо обвів поглядом козаків. Складалося враження, що він сам у чомусь сумнівається. Ніхто з присутніх навіть словом не обмовився, що в тих статтях щось не так. Та якісно їх колись читав? За всіх обрань «Богданові статті» сприймалися на слух, їм вірили, як Біблії.

— Вірно! — загуділа старшина, а за нею й усі козаки.

— Раз так, то прошу голосовать! — сказав Голіцин.

Вгору дружно полетіли козацькі шапки.

— А сейчас самая торжественная минута — избранный гетман на Евагелії принесет присягу на верность его величеству царю Московскому и народу Украины!

Мазепа, високий, стрункий, у святковій одязі, гордий, повільно наблизився до столу, поклав правицю на серце, а ліву руку на Євангеліє й почав читати заготовлений загодя текст:

— Клянуся...

— Прошу козацьких старшин утворити акт о присягі гетмана Ивана Мазепи! — командував Голіцин.

Старшини вишикувалися в чергу, аби поставити свою закорючку. Після того князь весело розпростер руки:

— Сегодні ви славно потрудились! Теперь, братцы, гуляем! На берегу Коломака в тенистой роще вас ждут праздничные столы! — i первым пішов з майдану. За ним задрібітіла старшина та нижчі козацькі чини.

Довго пили, гуляли та на всі заставки вихвалили Мазепу: він і розумний, і гарний дипломат, і вчитель в Європі, і вміє знайти спільну мову з поляками, татарами, шведами...
Мазепа у всьому наводив новий лад. Виїжджав у навколо міста

роим цільну цепь городков по степній границі.

— А як до цього поставляться запорожці? Вони будуть не в захваті, — розмірковував Мазепа.

— Это их хлопоты. Ты начинай потихоньку готовиться к походу на Крым, — закінчив розмову Голіцин.

І дійсно, навесні 1689 року більш ніж стотисячна московська армія під командуванням все того ж князя Голіцина рушила на півден. До нього приедався й Мазепа із своїм військом. У травні вони вже були під Перекопом. Та далі об'єднана армія не пішла. Чи то боячись засухи та пожеж, чи серйозного конфлікту з Портю. Але силою Москва таки похизувалася перед турками та османами. Після цього Голіцин почав вдавати з себе неадбіякого полководця-переможця. До Москви він повертається ледве не героєм. Царівна Софія пишно вітала свого фаворита з успіхом. Хоч того успіху — кіт наплакав.

Мазепу як учасника кримського походу теж запросили до московської столиці разом із старшиною та свитою з трьох сотень осіб. Його хвалили за віданість царського мілості.
— Можешь рассчитывать на царские благосклонность и почести, — по-дружньому обіймав Голіцин Мазепу.
— Поживемо — побачимо, — відказав гетьман.
Щоправда, той візит гетьманату був не на часі. В Москві стався переворот. Сімнадцятирічний царевич Петро позувся отікі своєї сестри Софії, відправив її черницю в дівочий монастир. Її фаворит Голіцин теж потрапив у немилість — його заслали до Сибіру, туди, куди він спровадив гетьмана Самойловича. Так що про почесті не могло бути й мови.

— У цій колотнечі треба бути насторожі, аби не потрапити в якусь халепу, — казав Мазепа старшинам.
— Царевич Петро хоч і юний, та крутого норову. Слід би заручитися нам його прихильністю.
Мазепа з довірою старшиною та дарами подався до московського Троїцького монастиря, де царевич вінчався на трон.

— Прийми, ясновельможний царю, оці дарунки від моєго широкого серця та всієї Малоросії, — і вручив Петрові золотий хрест із самоцвітами та шаблю, інкрустовані сріблом і золотом.

Петро хоч був молодий, та ранній. Він витягнув шаблю і змахнув нею, хизувчись:

— За неповиновение вот этой саблей — голова с плеч! Запомните все!

Мазепа, криво усміхнувшись, перевів його слова на жарт і додав по-московськи:

— Можете не сомневаться в моей преданности, государь!

Потім не раз стрічалися та бесідували. Петро оцінив Мазепину мудрість та знання. Між ними зав'язалася дружба на довгі роки. Все таки умів гетьман переконувати владоможців. Це в нього природний дар. У свій час він користувався великим довір'ям у польського короля Яна Казимира, у гетьманів Петра Дорошенка та Івана Самойловича, у кошового отамана Івана Сірка та інших. Досвід — справді надбання і солідна вигода.

Втім, дружба дружбою, а за розпорядженням таємної царської канцелярії за гетьманом велося стеження. Про всі його дії доносили «наг

(Продовження. Поч. на 9-й стор.)

В середовищі старшин та голоти визрівало невдоволення западливістю Мазепи перед московським самодержцем. Петрові надходило безліч скарг на гетьмана — про його збагачення за рахунок сусідів, використання своєї посади в корисливих цілях і навіть про його любовні походеньки, що ставали легендами. Та Петро не звертав на них уваги. Він довіряв Мазепі. Гетьман швидко дізнавався, хто на нього скаржився, і жорстоко розправлявся з доношниками.

Хоч, звісно, не було думу без вогню. Політика вседозволеності старшини, яка дбала більше про власні інтереси, а не громади, не могла не привести до вибуху. Порох уже був. Потрібна іскра. І вона знайшлася в особі Петра Іваненка, полтавського канцеляриста, якого на Запорожжі, куди він утік, прозвали Петриком. Він без упину агітував проти московського засилья в Україні. А винуватцем цього, звісно, мав на увазі Мазепу. Однак запорожці слухали його доводи, погоджувалися, але встрічавши у війну з гетьманом не зиралися.

Тоді Петрик у травні 1692 року уклав договір під символічною назвою «Удільного Князівства Київського, Чернігівського й всього Війська Запорозького, Городового й Народу Українського». Цей договір, за задумом канцеляриста, мав би убепечити Україну від зазіхань Москви та Польщі. Про все це Петрик розповідав у своїх університетах, які розповсюджував в Україні і сусідніх державах. «Усіх нас хоче повернути у своїх невільників і холопів», — писав він, маючи на увазі московську деспотію. А щодо Мазепи, то він заявляв: «Теперішньому гетьманові дозволили роздавати маєтності старшині Запорозького війська, а старшина поділилася нашою братією поміж собою, позаписувала її собі й своїм дітям у довічну панщину й тільки ще того не робить, що не запрягає їх до плуга». І продовжує: «Ми йдемо на Україну з тим, щоб визволити братів наших і себе від грабежів Москви та її послушників».

Мазепа викликав до себе писаря й задокументував послання до Війська Запорозького. А гінцеві ще й наказав:

— Поясни кошовому отаману Гусаку: якщо запорожці допоможуть приборкати отого канцеляриста, дам тисячу карбованців золотом.

Однак запорожці на те не клонули. Вони відмовлялися, але й Петрика не підтримали — їм не хотілося конфліктувати з Мазепою і Москвою. Тільки Василь Бузький з північною шабелью став на бік повстанців. Ополчення Петрика разом з ордою підійшло до Кам'яного Затону. Тут татарський калга оголосив Петрика гетьманом і вручив клейноди — булаву, бунчук і хоругву. І повстанці вирушили у бік Полтави. Там на них вже чекав Мазепа з п'ятьма полками. Козаки оточили петриківців. Та самому воїнам вдалося вислизнути. Втік до Переяслава. Потім знову з 30-тисячною татарською ордою подався до Полтави. Однак під час походу самого Петрика якийсь правобережний козак Яким Вечірко проткнув списом. Мабуть, сподівався на тисячу карбованців від Мазепи, та його самого татари посікли. Після того орда подалася назад до Криму.

Але сам факт виступу проти політики Мазепи та царського уряду доволі красномовний — українському народові набридло гнути спину на самодержця і його ставленників. Після того випадку з Петриком цар Петро І ще з більшою прихильністю поставився до гетьмана. І брав його майже у всіх військових походах — на здобуття Азова, на Крим, на приборкання Запорозької Січі, на війни з Річчю Посполитою, Швецією.

— Та скільки ж можна! — інколи виривалося у гетьмана. — Козаки все дужче ремствуєть. Так і до повстання недалеко.

Та відмовити Петрові Мазепа не міг. І продовжував поставляти «гарматне м'ясо» та рабсилу цареві. Чимало козаків полягло в болотах та на холодах під час будівництва Санкт-Петербурга. Недарма й досі говорять, що він стойти на козацьких кістках. Іншими словами, у ті часи Мазепа розплачувався з Петром го-

ловами десятків тисяч українців.

Втім, у Мазепи з'явилася нагода об'єднати Лівобережну та Правобережну Україну і, можливо, ще раніше позбутися від засилля Москви. І цьому могла посприяти війна на фастівського полковника Семена на Гурка, якого прозвали Палієм, проти ляхів та татарських загонів. В 1700 році він розгромив польське військо. Його підтримав правобережний гетьман Самусь, а також запорожці. Вони звільнили Білу Церкву, Немирів. Почалися повстання, і в інших містах Правобережжя. Щоправда, на той час Мазепа, втягнутий Петром у Північну війну зі Швецією, не міг допомогти повстанцям. Та коли така можливість з'явилася, він став на бік самодержця. Москва вимагала від Палія та Самуся припинити безчинства проти поляків. І зрозуміло чому — Польща тоді до 1704 року була спільнотою Росії у війні зі Швецією.

А було так. Польща врешті оговталася від випадів Палія і докладала всіх зусиль, щоб утримати Правобережжя під своєю владою. Польський гетьман Сінявський обложив зайнятий повстанцями Немирів. У

Самуся не вистачило сили його оборонити. Потім під ударами поляків упало місто Ладижин. Польські жовніри біснувалися, вони вирізали не лише залогу, а й усе мирне населення — близько 10 тисяч. Полковника Абазина скарвали на палі. Чимало загинуло на ешафоті. А сімнадцять тисячам повстанців пообірували вуха. Це було не що інше, як залякування українців — щоб боялися виступати проти Польщі. Тільки Палію вдалося утритися в Білій Церкві.

На гетьманщині теж почав бунтати Переяславський полк. Запорожці зиралися йти громити старшину. Майже все Правобережжя ладне було повстати. Тоді Мазепа сказав:

— Не так страшні запорожці, як те, що майже вся Україна тим же запорозьким духом дихає.

Мазепу та старшину лякали повстання. Він розумів: якщо з ними не справиться, то може втратити й владу. Навесні 1704 року Мазепа з козаками ступив на Правобережжя. Його війська зайняли Київщину та Волинь. І тут виявилось, що Палій і гетьман стоять на протилежних позиціях. Полковник у своїй діяльності опирався на селян та ремісників. Гетьман — на привілейовану старшину, свою опору, хоч на словах був за народ. Нині це називається олігархія. І не дивно. В часів свого гетьманства Мазепа володів більш ніж 120 тисячами селян. Генеральні та полкові старшини — а це 540 осіб — на теренах Гетьманщини розпоряджалися величезними латифундіями. Монастирям також належало майже три сотні сіл та хуторів. Мазепа підписав 14 універсалів про виділення українських шляхт земель. Багатій правдами та неправдами намагалися перетворити козаків та сірому на своїх підданих. І в цьому вони мало чим відрізнялися від польської шляхти чи російських бояр, дворян та помісників. Всі багатій одним миром мазані. І коли постає загроза їхнім багатствам та благополуччю, вони об'єднуються, надають один одному навіть військову допомогу. Саме в цьому Палій та Мазепа не знайшли спільноти.

Мазепа, ще раз розписавшися у своєї відданості російському самодержцю, звелів арештувати Палія, відіслали його до Москви. А звідти бунтаря відправили до Сибіру. Це була відверта зрада. Та чи остання в житті Мазепи?

Втім, саме цей похід надав можливість гетьманові нарешті майже на чотири роки підпорядкувати собі Івано-Київську.

Допоміг Мазепа цареві розправитися і з повстанням донських козаків під проводом отамана Кіндрата Булавіна, яке в жовтні 1707-го по липень 1708 року охопило Донщину, Слобідську Україну, частину

південної Московії. Він на вимогу Петра I відправив на придушення дончаків Полтавський полк Левенци та Компанійський полк Кожуховського.

Такі «послуги» та ознаки відданості Мазепи неабияк цінували російський цар Петро I. І коли до нього в 1707 році потрапив донос генерального судді Коубея та полтавського полковника Іскри про те, що гетьман збирається йому зрадити, він не повірив. Викликав Мазепу.

— Ваша величність, то помста Коубея за мою ширу любов до своєї хрещениці, до його доньки Мотрі. То наклеп! — хитрував гетьман.

Гетьман виправдовувався, хоч напередодні уже вів перемовини з польським королем Лещинським, ставленником шведського короля Карла XII. Петро видав йому доношників. Гетьман під тортурами змусив Коубея та Іскру відкликати донос. А потім під Києвом на ешафоті йм відрубували голови. І це не дивлячися на те, що Коубей був його кумом, у якого він часто гостював і обговорював чимало державних потреб.

Та попри все, в Петра виникали підозри. Настроювався й Мазепа:

рішення — 25 жовтня 1708 року з чотирма полками перейшов Десну і направився на з'єднання зі шведами. Він сподіався, що Швеція стане щитом у борні за незалежність України. Перед військом він виступив з промовою:

— Ми стоймо тепер, браті, між двома проваллями, готовими нас пожерти, коли не виберемо шляху для себе надійного, щоб їх обмінити... Отже, зостається нам, браті, з видимих зол, які нас спіткали, вибрати менше, щоб нащадки наші, кинуті в рабство нашою неключимістю, не проклинали... Я нащадків не маю і нічого не шукаю, окрім щастя тому народові, який ушанував мене гетьманською гідністю і з нею діврив мені долю свою...

Перед цим в гетьманській столиці Батурині залишили 10-тисячну козацьку залогу на чолі з полковником Чечелем. Мазепа підписав з шведами та поляками угоду про спільні дії. Король і гетьман присягнули на вірність в селі Дігтярівці біля Новгорода-Сіверського.

А ще Мазепа виношував надії на те, що українці піднімуться на визвольну боротьбу проти самодержавства. Та чи могло таке статися,

не побоялися. А як же Божа заповідь «Не убий!». Для кого він? Для вбивці чи жертви? Саме місто спалено та зруйновано вщент. Коли Мазепа через кілька днів побачив ті загища, заплакав і вимовив:

— Тепер усе піде інакше. Україна, залякану долею Батурина, буде боятися тратмatisя з нами заодно.

Мазепа занепав духом. Він навіть не уявляв, що Петро I, з яким він стільки разів ходив у походи, отак вчинить по-звірячому. І навіть направив цареві листа, в якому ладен був видати Карла XII за повернення йому попередньої посади. Петро нібито пристав на таку пропозицію. Та невдовзі пристав до рук лист гетьмана до польського короля Станіслава Лещинського, де Мазепа пропонував пристати на свій бік Річ Посполиту.

Цар був сам не свій після такої новини. 5 листопада за його розпорядженням у Глухові відбувся обряд заочного позбавлення Мазепи гетьманства. На майдані встановлено ешафот, на ньомушибениця й опудalo гетьмана з Андріївською стрічкою. Кати розірвали на опудалі стрічку, накинувши на шию петлю, потягли вулицею й повісили нашибениці. А 12 листопада в Глухівському соборі Святої Трійці з участю царя, вельмож та новоспеченого українського гетьмана Івана Скоропадського і генеральnoї старшини відбулося анафемування Мазепи. Анафема в той самий день і час він був підданий і в Успенському соборі Москви в присутності всієї царської думи та бояр. І все це вершилося іменем Господа Бога Ісуса Христа та святих апостолів.

— Анафема, анафема, анафема, буді прокляти! — оголосив блогиститель патріаршого престолу Стефан Яворський і вдарив посохом у зображення гетьмана. І це стосувалося людини, яка збудувала стільки храмів і нічого поганого не вчинила проти християнської віри. Та на це священики не зважили. Бо, бачте, так вимагав цар, який топтав віру та мораль, не рахувався з церковними канонами. Православні патріархи за кордонами Росії не визнавали анафему і вважали її недійсною. Вона поширювалася лише в межах Російської імперії. Тільки в УНР у 1918 році була визнана незаконною, бо накладена за політичний вчинок, а не за злочин проти церкви. Однак в часи Петра I священики про це промовчали. Так церква стала засобом розправи з невгодними.

Не менш кривавою була розправа над українцями в Лебедині, де знаходилася ставка Петра I. Російські вояки хапали козаків, які не мали жодних стосунків з Мазепою, сп'яну колесували, четвертували, садили на палі, рубали голови. Так загинуло понад 900 козаків. Заходивши запорозьку фортецю Переяславочну на річці Чортомлик, москали вирізали не тільки козаків, а й мирне населення. Увірвавши до Запорозької Січі, вони знищували всіх, хто траплявся під руку. Постраждали навіть промисловики в Дніпровських плавнях, які не мали ніякого відношення до Мазепи, ні до війська кошового отамана Костя Гордієнка, що подалося на виручку гетьману. То були безжалісні царські заходи заликування українців. Здавалося б, так християни не можуть знатишилися над такими ж християнами. Але, виявляється, здатні на вимогу катині.

Петро, конфіскувавши великі маєтності Мазепи та його прихильників, роздавав їх своїм людям — українським запородянцям та власним генералам і полковникам.

І от після тривалих локальних сутичок, що відбувалися протягом суворої зими та весни, 8 липня 1709 року (за новим стилем) війська Карла XII і Петра I стрілісія біля Полтави. Російська армія налічувала понад 70 тисяч війнів, в тому числі майже 20 тисяч українських козаків — це вдвічі більше, ніж об'єднані сили Карла XII і Мазепи. На її озброєнні було більше сотні гармат, у шведів — лише шість. Слід зазнач

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Щойно побачив світ бібліографічний покажчик, присвячений життю і творчості Олеся Терентійовича Гончара (1918-1995) — видатного українського письменника, культурного і громадського діяча, який належить до когорти непересічних митців, що стали епохою в історії вітчизняної культури, — як повідомляє анотація. Упорядники покажчика: О. М. Піхур, С. С. Савченко, І. А. Ігнатецька, М. А. Лук'яненко; науковий редактор В. О. Кононенко, науковий консультант Я. Г. Оксюті; — К.: Укр. письменник, 2013. — 759 с.

Солідний і багатогранний фоліант є найповнішим виданням такого типу. Він готовувався до видання ще до 90-річчя письменника. Завдяки матеріальній підтримці педагогічного та батьківського колективів спеціалізованої школи № 76 ім. О. Гончара м. Києва вдалося видати лише тепер до його 95-річчя. Є ще в Україні такі спонсори! Спасибі їм! Велику вдячність всім, хто доплився до видання, висловлює родина О. Т. Гончара — дружина В. Гончар, донька Л. Гончар, син Юрій, онука Леся Гончар.

Показчик складається з трьох розділів. Перший — «Видання творів О. Т. Гончара (1933-2008)»; другий — «Література про О. Т. Гончара (1941-2008); і третій, доповнений новими матеріалами, має назву «Твори О. Гончара та публікації про нього (2008-2013).

У першому розділі у підрозділах виділені «Видання українською мовою», «Видання в перекладах російською мовою», «Видання в перекладах іноземними мовами». Другий розділ — найоб'ємніший, зміст його такий: «Життя, творчість та громадська діяльність»; «Премії, нагороди, звання»; «Вшанування пам'яті О. Т. Гончара»; «Втілення творів О. Т. Гончара у мистецтві»; «Фотодокументи»; «Бібліографія Олеся Гончара». Третій розділ має такі підрозділи: «Алфавітний показчик» називає художніх творів О. Т. Гончара; «Іменний показчик»; «Список українських обласних, районних, місцевих газет, матеріалів з яких були використані у підготовці посібника»; «Додаток: «Фільмографія»; «З фотоархіву» і «Зміст». Є у показчiku і вступне слово Я. П. Гояна, від упорядників та «Основні дати життя і діяльності О. Т. Гончара».

Упорядники підkreślують, що у показчуку «представлено матеріали, опубліковані в 1933-2012 рр., які всебічно відтворюють життєвий шлях, багатогранність творчості, громадську діяльність письменника. Звернемо увагу на ще одне застереження упорядників: «Попри великий обсяг (1717 пози-

ОЛЕСЬ ГОНЧАР
Бібліографічний
показчик

ції), представлено не всі публікації, оскільки відстежити все про видатного письменника і його твори неможливо (передусім у регіональних збірниках і зарубіжних виданнях). Упорядниками враховано найбільш значущі видання і публікації, що всебічно відтворюють постати письменника і громадського діяча Олеся Гончара».

Вони також висловлюють на подію за сприяння у підготовці посібника працівникам бібліотек, колегам Книжкової палати України та іншим закладам за допомогу в роботі, і особливу подяку Валентині Данилівні, дружині письменника, та покійному Якову Григоровичу Оксюті, секретарю з творчої спадщини.

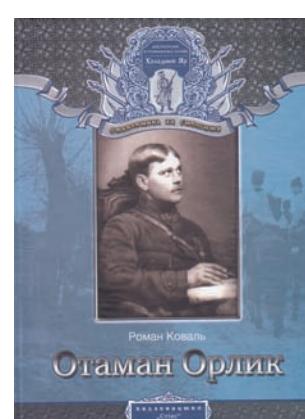
Поява такого фундаментального іменного показчика справді спонукає висловити ширу подяку всім причетним до його підготовки та публікації. Цілком піділяю думку, що не всі матеріали вдалось охопити. Але відгуки, побажання читачів, рецензії допоможуть доповнити й віправити деякі огріхи, або точніше недогляди, які можна помітити при першому його прочитанні. Я, наприклад, помітив різнонаписання кількох оповідань «Модри Камень», «Чарі Коміши» — то з великої, то з малої літери друге слово, через тире, або без нього; назва новели «За мить до щастя» (с. 637, 638); с. 121 позиція 1253 і прізвище «Т. Кучевської», позиція 1254 — те ж прізвище «Т. Кучевської» (1254 — правильно)...

Думаю, що цей потрібний показчик буде довиданий або перевиданий, і тільки через це згадав ці дрібні оргіхи. Вважаю, що він має бути в основних великих бібліотеках та навчальних закладах. Добре було б показчику доповнити ще такими підрозділами: «Дисертації, захищенні за творчістю О. Т. Гончара», і окремо виділити «Поезії, присвячені О. Т. Гончару» (не всі, згадані у розділі «Художньо-мистецькі твори, присвячені О. Гончару»).

Книга розкриває призабуту і приховану українську історичну правду. Ту правду, що пролягла чорною трагічною стрічкою через долю українського народу, який боровся за справедливість та волю в нерівних умовах минулого тисячоліття.

Книга присвячується сьогоднішньому і майбутньому поколінням, багато в чому викриваючи міфи Московії. Роман Коваль. «Отаман Орлик. Історичний нарис»

У книжці розповідається про боротьбу проти більшовицької комуни на Київщині та Поліссі в 1920 — 1922 роках, а саме: про ота-

мана Орлика (полковника Армії УНР Федора Артеменка), отаманів Феодосія Богатиренка, Івана Гайового-Гриюка, Ілью Гонту-Унятівського, Панаса Голубенка, Олександра Грудницького, Юліана Мордалевича, Антона Рибку, Якова Смутника-Смутненка, Ілька Струка, генералів Володимира Галкіна та Юрка Тютюнника, членів Цупкому Капітона Бендрика-Ганжу, Юрка Гріні, Спиридона Махіню, Федо-

14 липня 2013 р. минуло 18 років з дня відходу з життя О. Т. Гончара, який був нашим справжнім народним депутатом колишньої Верховної Ради СРСР від 60 виборчого округу до Ради національностей від Херсонщини понад чверть століття і суміліно виконував доручення наших виборців.

Чим дорожій і близький він для нас? Своєю неповторною багатогранною художньою творчістю, неутомною громадською діяльністю, свою широю, відданою і справжньою любов'ю до Херсонщини і херсонців.

О. Гончар любив наше місто, його працелюбних мешканців, захоплювався їх успіхами і неутомною працею. І не раз про це говорив і писав. Наведу кілька його думок: «Вітаю красу Херсона, вітаю його чудових людей. Бажаю вам, друзі, радісної творчої праці і щастя в житті. Вічного квітування цьому сонячному місту нашої прекрасної України». І ще: «Помолодів красені Херсон і Асканія-Нова. Херсон... Знаю і люблю його давно, і цьому є, звичайно, свої причини: декілька літ наполегливої праці я провів під його гостинним дахом, працюючи над романами «Перекоп» і «Таврія», пізніше над «Тронкою». Книги ці, як відомо, народжувалися із життя, достовірності, яка тут, «в ступі під Херсоном», і в самому місті обстуپала мене».

Тепло і широ вітав він Херсон із 30-річчям визволення від німецько-фашистських загарбників у 1974 році, закінчуючи такими словами: «Слава роботящим рукам! Слава місту над Дніпром, місту краси і сонця!» Із 200-річчям Херсона в 1972 р.: «В дні славетного ювілею міста бажаю Херсону і херсонцям добра та щастя від усієї душі».

Тепло і сердечно вітав він жителів молодого міста-красеня Нова Каховка з 25-річчям: «Від широго серця вітаю трударів Нової Каховки зі славетним ювілеєм! Чверть віку! Яка молода історія, але які багата звершеннями! В ряду старших міст-побратимів юне місто на Дніпрі стало справжньою окрасою й гордістю нашого південного сонячного краю».

Із вдячністю вітав О. Т. Гончар виборців інституту Асканія-Нова, які висунули його кандидатом в депутати, за високе довір'я і честь, і дав згоду балотуватись по Херсонському виборчому округу № 60.

Бажав їм доброго здоров'я, великих творчих патріотичних звершень в ім'я нашої Батьківщини. Як справжній народний депутат, він старанно піклувався про виборців, допомагав ім у вирішенні окремих проблем. Звертався до міністрів освіти з приводу закриття Таврійської 8-річної школи, меліорації та водного господарства — з приводу надання допомоги жителям Станіслава в укріпленні морського берега, допоміг побудувати школу в радгоспі «І травня» Голопристанського району, лікарню у Високопіллі, виділити автобус для сільської лікарні в Качкарівці, провести

Добре було б зібрати спогади учасників зустрічей з нашим депутатом, листи, фото, фонозаписи і опублікувати їх. Впорядкувати «Гончарівську вітальню».

О. Гончар заслужив свою наполегливу і благородну діяльність більшою увагою і пошаною, особливо з наближенням 100-річчя від дня народження. Варто було б присвоїти йому одній зі шкіл нашого міста, вулиці, яка за постановою міськради існує лише на папері, відкрити меморіальну дошку, можливо, спорудити пам'ятник біля бібліотеки, встановити міську або обласну премію ім. О. Гончара, відзначати його день народження і пам'яті, проводити олімпіади, конкурси серед учнів і студентів на краще знання його творчості, місьця, а пізніше й рік О. Гончара у нашій області...

О. Гончар був великим життелю-

бом, любив людей, Україну, жив її інтересами, радощами і болями, вірив у її краще майбутнє. Він боляче переживав Чорнобильське горе і звертався навіть до тих, хто буде жити через 200 рік: «Простіть нашу епоху, що була така нерозумна і самовпевнена! Якщо побачите знову цю землю відродженою в первородній красі й чистоті її, хай дарує вона вам щастя і пам'ять, адже без пам'яті людині не знати повного щастя... Хай заспівують вам по гаях ті слової, що їх чули ми, Шевченко і Гоголь. Кровна вітчина, діти майбутнього, озирніться до нас через віки».

Він гордився своїм корінням і за 10 днів до смерті записав у щоденнику такі слова: «Дякую Богові, що дав мені народитися українцем».

Перед тим, як відійти за межу вічності, він написав такі щемливі слова:

Умру на світанні.
В годині робочі
Залишу вам ранок
І чисту на травах росу.
Я й ти вас любитиму,
З тої праночі,
Якіс для вас тайни
Сюди принесу.
Ще квіттям зійду
Я в полях України.
Ще вам провіщатиму
Радості день.
Краю коханий, люди кохані,
І звідти вам вимолю
Соня й пісень.

Таким був наш народний депутат, всесвітній інтелектуал, йому будуть вдячні не тільки сучасники, а й вдячні нащадки.

7. 05. 1989 він писав: «Любов до України — єдине мое багатство. Пиши, звучить? Але це істинна правда душі! Якщо хочеться ще пожити, то тільки ради цього. Нічого іншого не шукаю, не прошу... дедалі менше сил, здоров'я, колишні друзі віддаляться... Тільки вона, Україна, не зрадить».

3. 07. 1956 р.: «Знову в рідній степу. Ось об'їхав Європу, бачив небо Італії, скелі Дувра, озера Швеції... Ні, ніде нема такого неба, ніде не почуєш таких пахощів, як у нас у степу... Пахне свіжий хліб. Пахне літо. Торкає такі струни в душі, що їх нішо інше не може торкнути.

Думаю про Таврію і щоразу світліше на душі: як багато там друзів, які чудові люди, які самовіддані трудаři, що ти їх зустрічав на заводах і в широких стежах, на лиманах дніпровських... Вітаю того, хто буде корабель, хто вирошує колос, хто в школі готує дитину до великого життя, хто горінням свого таланту створює книгу, — славна такими людьми херсонська земля!»

(Зі статті «Вершини»).

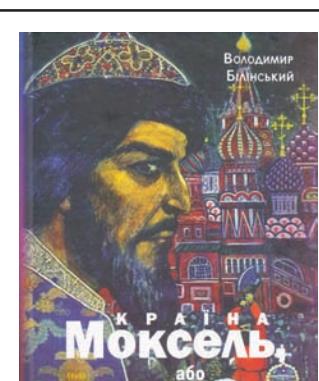
зів як навчальний посібник.

* * *

Павло Глазовий. «Архетипи»
«Архетипи» є третьою книгою в серії, що має охопити багатогранну творчість талановитого Українського, з великої букви, поета-гумориста Павла Прокоповича Глазового.

До збірки увійшли гумористичні, сатиричні, а часом дуже сумні й серйозні твори, що охоплюють сучасне політичне, суспільне та культурне життя України. Зокрема автор добре висвітлив проблеми у стосунках «аборигенів»-українців з окремими представниками нацменшин. Книга включає в себе в основному доробок останнього періоду творчості автора, серце якого перестало битися в 2004 році. Практично до останнього дня він намагався писати про злободенні будні України, що відчувається в кожному рядку його творів.

Підготувала Любов СОВІК
(Продовження буде)

Моксель, або Москвія. Трилогія

У третій книжці, як і в перших двох, наведено факти, які трактують історію Російської імперії в неспотворено му вигляді, такою, якою вона була насправді.

Читач дізнається, чому в офіційній радянській історіографії замовчувалася правда про московитів і Москівське князівство. Книжка можна рекомендувати студентам і викладачам ву-

Запрошуємо до «Світличної» бібліотеки, де ви зможете взяти почитати ці та інші цікаві й корисні книги!
Конт. тел. (099) 966 66 50

Володимир Івашук за своє коротке, але яскраве життя створив вогнистим серцем і чулою душою та подарував нам на віки-вічні багато перлин — пісень і романські. Досить назвати ті, що назавжди вийшли до золотої пісенної скарбниці українського народу, стали знаними за межами України, в багатьох державах світу: «Водограй», «Я піду вдалекі гори», «Пісня буде поміж нас» та інші.

Хто побував хоч раз у синьогорих Карпатах, у рідному краю поета і композитора Володимира Івашука, на все життя запам'ятає стрімкі, подекуди химерні скелі, що нагадують собою якихось дивовижних птахів з тварин. Попід ними черніють ущелини, вранці оповіті білим полотнами туманів. Чаруватимуть бурхливі потоки, що все не стихаючи, вночі і денні із срібним передзвоном мчать без упину з гір на долини. А серед зелені вікових лісів, на полонинах, то там, то тут — усюди море різних кольорів квітів та запашних трав. Усе живе, тремтить від чудової краси, любові...

А ось ніби велет розсунув могутні скелі. З них стрімко падає кришталева вода на каміння. Прислухаєшся — і почуєш, ніби ото грають голосні, швидкі, розкотисті цимбали. Тож недарма сонячну мальовничу Буковину називають казковою перлиною краси з невичерпними джерелами пісень.

Десь у горах над напівсонним потоком, що причається під снігами, березень зіграв тонку мелодію. Він сповістив про те, що йде очікувана весна, і ніхто вже не зупинить її буйного лету, радісного оновлення — це юнення землі.

Саме такої пори на світанку четвертого березня 1949 року в маловничому місті Кіцмані Чернівецької області в родині українського письменника, громадського діяча Михайла Григоровича Івашука наро-

КВІТКА НАДІЇ І ЛЮБОВІ

Е люди, ніби оті дивовижні зорі у високості вічного, глибокого, безмежного неба. Ось одна серед них надто яскраво спалахне, згорить у стрімкому польоті до Землі, до людей. Та її незвичайне світло довго дивуватиме, бентежитиме свою вишуканою красою, ширістю, неповторністю. Саме до таких незвичайних зірок у мистецтві і належить наш самобутній український композитор, а також поет піднесеного романтичного напряму — Володимир Михайлович Івашук.

дився син Володимир, майбутній композитор нового напряму у сучасній українській музиці — піднесено-романтичного.

Цікаво, дивовижно, але факт, що чомусь великі таланти народжується і виростають у тих місцях, де раніше жили і творили знані митці.

Отже, будинок родини Івашука був збудований в місті Кіцмані, де колись зеленіла чимала левада яде було обійтися Михайлі Воробкевича, діда відомого письменника і класика української музики Сидора Воробкевича, автора, зокрема, широко популярної в народі пісні «Соловій...». А за будинком Івашука шумів сад, повз нього протікав дзвінкий потік кришталево джерельної води.

Це особливо гарне місце, муза і цікава доля митців Воробкевичів дали поштовх до розуміння краси навколої природи та палку любов до української мови і мелодійних пісень рідного краю. Вже в п'ять років малій Володя взяв до рук скрипку, і через два роки про його гру написали в багатьох газетах.

Ось надрукована інформація 17 вересня 1961 року: «З великою наслодою слухали присутні виступ солістів. Заслужений успіх випав на долю скрипаля — учня п'ятого класу Кіцманської музичної школи Володимира Івашука, який виконав «Концертину» О. Губерта вальс з опери-казки Рибникова «Ялинка» разом зі своїм однокласником Миколою Сторожуком і юною піаністкою — ученицею четвертого класу Таюю Іскрук.

У 1964 році в Україні народжується, мабуть, найперший вокально-інструментальний ансамбль. Та не у великомі місті, а в містечку Кіцмані на Буковині. І називається просто і гарно «Буковинка». Його організував Володимир Івашук — учень дев'ятого класу.

Напередодні святкування двадцять п'ятої річниці возз'єднання Північної Буковини з Україною ансамбль виступив у Києві. Його концерт зняли на кінострічку і показали по Центральному телебаченню колишнього Радянського Союзу. Це був успішний дебют музиканта, співака і композитора Володимира Івашука. На той час у йоготворчому доробку були пісні: «Ласкаю просимо», «Колискова для Оксаночки», «Моя пісня».

Володимир працює вперто, наполегливо. Він за порадою батька вступає до Чернівецького медичного інституту. Та юнака вабить не медицина, а музика і поезія. Воло-

димир пише ліричні вірші про красу рідного краю та про найсвітлішу людську почуття — кохання. Перша професійна співачка Лідія Відаша записує на українському радіомовленні його талановитий твір «Я піду в далекі гори». Ця пісня відродила сподобалася слухачам, почала досить часто лунати в ефірі. Це була перемога. Пісню Володимира Івашука слухала вся Україна!

Та найщастливішим днем у творчій біографії молодого композитора був день 13 жовтня 1970 року, коли з театрального майдану Чернівців обласне телебачення транслювало на всю Україну концерт, в якому вперше прозвучали його дві нові пісні «Водограй» та неповторна по своїй наспівності, цікава за змістом романтична пісня «Червона рута». Тоді ця передача зібрала на майдані міста тисячі людей, а на сусідніх вулицях навіть зупинився рух автомобілів. Ці пісні молодого композитора стали відкриттям, явищем в українській культурі. Тому не випадковим був успіх і в Москві, куди їх привезли самобутні, талановиті співаки з Буковини Василь Зінкевич і Назарій Яремчук.

Успіх цих пісень сприяв створенню телефільму «Червона рута», в якому знялися друзі-сопрано — співаки Софія Рогару, Василь Зінкевич, Назарій Яремчук, Марічка Ісаєва та буковинські колективи митців «Карпати», івано-франківські «Росинка» і «Еврика».

Фільм «Червона рута» неодноразово транслював телебачення. Він засвідчив, що на Буковині, в Україні народилася справжня національна вокально-інструментальна естрада, батьком якої по праву назвали Володимира Івашука. Із заслуженим успіхом першим його привітав відомий талановитий композитор Ігор Поклад.

Для вдосконалення майстерності, оволодіння секретами композиції пісні закінчення медичного інституту в Чернівцях у 1973 році Володимир Івашук вступає до Львівської консерваторії. В цьому закладі добре до нього ставився професор Олесь Мазепа, бо він дуже любив йоготворчість. Але й були заздрісні викладачі, котрі постійно цькували, принижували навіть на лекціях яскравого музиканта, чию пісню «Червона рута» вже співав весь світ. Так воно було завжди. Так є і сьогодні...

Якось узимку я відпочивав у синьогорих Карпатах, відвідав і Буковину, де в місцевій пресі друкували мої ліричні вірші. Там я по-

знакомився з вродливим струнким юнаком з очима небесної блакиті композитором Володею Івасюком. Він — врівноважений, задуманий, понад усе любив свою рідну Буковину — частину нашої України. Володимир Івасюк також подобався Крим. Відпочиваючи із сестрою Оксаною в Коктебелі, він досить вправно малював краєвиди Криму, море...

Тоді від 24-річного Володимира Івашука почув цікаву оповідку-легенду про квітку червону руту. Йому, п'ятирічному хлопчику, про це розповіла мати Софія Іванівна, котра знала багато казок і легенд та вміла захоплююче розповідіти їх. Отже, той, хто забреде в горах у гущавину лісу, знайде там червону руту, то буде щасливим, всього досягне в житті. Саме ця легенда стала основою для створення пісні «Червона рута». Володимир Івашук знайшов квітку любові і надії — чудову пісню.

На жаль, дуже рано і трагічно загинув у Брюховецькому лісі, не подалік міста Львова 24 квітня 1979 року. Він пішов з консерваторії і не повернувся. Недолугі янічари гумилися. У серпні 1979 року могилу композитора обили бензином і підпалили квіти. Можновладці не дозволяли встановити пам'ятник. Людям забороняли відвідувати могилу митця. Та на зло отим заздрісникам, недолугим янічарам, диким варварам і на радість нам, громадянам сьогоднішньої України, пісні Володимира Івашука живуть поміж нас. Ім судилося жити вічно. Кожних два роки проводиться всеукраїнський фестиваль «Червона рута». На ньому лунають життерадісні, хвилюючі пісні нашого незабутнього українського композитора Володимира Івашука.

Він — автор 40 пісень на слова сучасних українських поетів, що вийшли до збірок пісень «Пісні» (1983 рік), «Моя пісня» (1988 рік) і «Водограй» (1989 рік).

Пропоную кілька віршів поета Володимира Івашука, що завдяки його мелодійній музіці стали знаними, народними піснями.

Володимир КАПУСТИН, поет, публіцист, член Національної спілки письменників України

Володимир ІВАШУК

ВОДОГРАЙ

Котить хвілі наш Черемош, А куди — не знає. Поміж гори в світ широкий Тече, не вертає. Ми зустрінемось з тобою Біля водограю

І попросим його щиро —

Хай він нам заграє.

The musical score for 'Vodogray' is presented in a traditional five-line staff format. The key signature is A major (no sharps or flats). The tempo is marked as 'Andante cantabile'. The vocal part begins with 'Гарна, гарна, як влу - зі ка - ли - на, не-по-' followed by a melodic line with eighth and sixteenth note patterns. The accompaniment consists of a piano part labeled 'Соло' (solo) and a 'Хор Risoluto' (chorus). The piano part includes chords and sustained notes. The vocal line continues with 'дует' (duet) entries, such as 'втор - на в кра - сі вес - на - ній.' and 'Неза - леж - на мо - я У - кра - Тріо'. The vocal line concludes with 'ко - ха - ний ти мій,' and the piano part ends with a final cadence. The score also includes lyrics for the chorus and a section for '1. 2. 3' and '1/4'.

Ой, водо-водограй, грай, для нас, грай... Танок свій жвавий ти не зупиняй. За красну пісню на всі голosi, Шо хочеш, водограю, попроси. Струни дає тобі кожна весна, Дзвінкість дарує їм осінні ясна. І ми заграєм на струнах твоїх — Хай розіллють вони радісний сміх.

Подивись, як сіру скелю Б'є вода іскриста, Ти зроби мені з тих крапель Зоряне намисто.

Краще я зберу джерела Й з них зроблю цимбали, Щоб тобі, дівчино мила, Красно вони грали.

ТАМ ЗА ГОРОЮ, ЗА КРЕМ'ЯНОЮ

Там за горою, за крем'яною Стойть калина над рікою, А біля неї дівчина жде — Чомусь коханий не йде, не йде.

А швидка річка шумить, хлюпоче, Шалений біг спинить не хоче. І дивиться дівчина в воду — Мабуть, боїться коханий броду.

Там за горою, за крем'яною Ступає легінь вбірд рікою. Стихають хвілі, прудкі і злі, І сяє щастя на всій землі.

А синя річка лише хлюпоче, Вівбрали зорі в свої очі. І місяць пригорнув калину — Любов не знає повік зупину.

Я ПІДУ В ДАЛЕКІ ГОРИ

Я піду в далекі гори, На широкі полонини, І попрошу вітру зворів, Аби він не спав до днини.

Щоб летів на вільних крилах На кічери і в діброви І дізnavсь, де моя мила, Кари очі, чорні брови.

Мила моя, люба моя, Світе ясен—цвіт, Я несус в очах до тебе Весь блакитний світ.

Я несус любов-зажур, Мрію молоду, І цвітуть сади для мене, Як до тебе йду.

А як вітер з полонини Полетіти не захоче, Все одно знайду дівчину — Чорні брови, карі очі.

Перейду я бистрі ріки, I бескиди, i діброви, I шляхи мені покажуть Кари очі, чорні брови.

МОЯ ПІСНЯ

Коли пойдеш, любий друже, Із краю гір, шовкових трав, Візьми з собою мою пісню — Я в неї щастя наспівав.

I де б не був ти, пісня стане Повік подругою тобі: У радості осіє ніжно, Розрадить в горі і журбі.

Від пісні квітнуть у житті Троянди білі і рожеві, I мрії про красу й любов, Як сонечко в ясному небі.

I ти гладаєш світлу юність Серед Карпатських синіх гір, I буде вічна наша дружба, Мов сяйво вечорових зір.

Коли пойдеш, любий друже, Із краю гір, шовкових трав, Візьми з собою мою пісню — Я в неї щастя наспівав.

ПІСНЯ БУДЕ ПОМІЖ НАС

Пролягла дорога від твоїх воріт До моїх воріт, як струна. То чому згубився

«ТАТО ДЕНИСА КОРАБЛЬОВА»

ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВІКТОРА ДРАГУНСЬКОГО

«Я пишу про дітей і для дітей. У цьому все мое життя, його сенс». Віктор Драгунський

Цього року ми відзначаємо 100-річчя відомого дитячого письменника Віктора Драгунського. У бібліотеці-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка ЦБС м. Сімферополя для дітей з клубу «Оріон» проведено літературний вояж «Тато Дениса Корабльова», присвячений життю і творчості Віктора Драгунського.

Бібліотекар Наталя Садій розповіла дітям про письменника та про його найцікавіші оповідання: «Друг дитинства», «Що я люблю», «І чого не люблю» та інші. Хлопці та дівчата брали участь у літературній вікторині за творами В. Драгунського. Співробітники Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Чепеножко Юлія та Іванченко Денис показали дітям фільми, створені за творами В. Драгунського.

Віктор Юзефович прожив недовгє, але дуже цікаве життя. Він

рано втратив батька, тому з 16-ти років йому вже довелося працювати. До того, як стати письменником, він був робітником, потім актором, клоуном Московського цирку, знімався в кіно, керував театром пародій «Сіній птах».

Поява першої книги Віктора Драгунського «Він живий і світиться» про пригоди Денисіка Корабльова дуже швидко зробила його популярним. Він написав близько 60 історій з життя хлопчика Денисіка, об'єднаних в

серію «Денисчині оповідання», читати які — справжнє задоволення! Цікаві, смішні, добре і дуже почвальні розповіді не залишають байдужими ні дітей, ні дорослих. Письменник відомий своєю здатністю у всьому бачити добре і талановито пояснювати дітям, що дійсно добре, а що — погано. У розповіях Віктора Драгунського кожна дитина знає схожі з самим собою риси, отримає відповіді на хвилюючі питання і від душі посміється над кумедними випадками з життя дітей.

Близький друг письменника поет Яків Аким одного разу сказав: «Юній людині потрібні всі вітаміни, в тому числі моральний вітаміні. Вітаміни доброти, благородства, чесності, порядності, мужності. Всі ці вітаміни дарував нашим дітям щедро і талановито Віктор Драгунський».

Н. В. КАРЖАВІНА,
заступниця бібліотекою-філію № 7
ім. Т. Г. Шевченка
м. Сімферополь

БІБЛІОТЕКА ЙДЕ У ПАРК!

Літо — час відпусток. Але не всі можуть покинути своє місто і відправитися до моря. У цей час збільшилася кількість відпочиваючих у міських парках. І цим скористалася бібліотека-філія № 4 ім. М. М. Коцюбинського, яка провела акцію в парку ім. Т. Г. Шевченка «Бібліотека йде у парк».

Серед відпочиваючих парку співробітники бібліотеки провели опитування «Роль бібліотеки в сучасному суспільстві». На питання відповідали люди всіх вікових категорій: від молодших школярів до людей похилого віку. Абсолютно всі опитані відповіли, що бібліотеки і зараз потрібні, незалежно від засилля Інтернету. Необхідність «живої» книги в руках не може звінитися з електронним її варіантом. Для багатьох опитаних бібліотека —

це не тільки отримання книг додому, але й місце, де можуть дати роз'яснення з різних питань, починаючи з побутових і закінчуючи юридичними. Опитані читати старшого віку люблять бібліотечні «посиденьки», на які запрошуються лікарі, юристи, цікаві люди. Такі неформальні зустрічі їм гриють душу.

Після опитування кожному були роздані візитки та буклети про бібліотеку. Відпочиваючим парку ім. Т. Г. Шевченка — юним і дорослим — було запропоновано долучитися до гурту читачів. Для цього співробітниками бібліотеки були підготовлені книги і журнали.

Ірина РЕЙДЕР,
заступниця бібліотекою-
філію №4
ім. М. М. Коцюбинського
м. Сімферополь

ЗОЛОТИЙ БОГ СКІФІВ

ЛЕГЕНДА

У сиву давнину, коли жили на землі прекрасної Тавриди вільні племена скіфів і таврів, була у скіфського царя Міту у місті Неаполі красуня-дочка. Про юну скіфянку далеко поголос ішов, тому що була вона краси небаченої і багатоюм благородними рисами наділена. А в чутках її ще більше вихвалили.

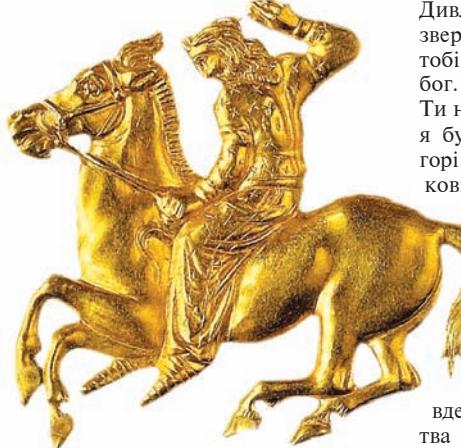
Ім'я молодої скіфської царівни було Салігер. Багато хто хотів би побратися з нею, але суворим був цар-батько і твердим в обітниці свій. А обітницю він дав богу своєму Арею у тяжкий для його народу час, що віддастя йому свою найкращу дочку. За це просив перемогу над ворогом, і був нездоланий, непереможний і могутній.

І ось прийшов час, коли зросла дочка царя. Стала вона, як зоря осяйна, і не було силі дивитися на неї й не закохатися! Був у ній вільний дух степового народу і гордість незрівнянна. Вона горда була тим, що Богу присвячена, і жодного з чоловіків не удостоювалася навіть поглядом.

В племені степових таврів жив простий воїн Горв. Був він молодий, сміливий і кмітливий, гарний і сильний. Багато дівчат його любили, але він не кохав жодної з них, бо вже чув про горду красуню і хотів побачити її. Небезпечно було залітатися до Салігер. Цар жорстокий орлиним оком спостерігав за нею і небажаних залишальників карав смертью: будь-кого, хто бажав звільнити царівну від сумної долі. Але відважне серце молодого воїна нестримно кликало його туди, де височі гори, шумів ліс, де річка співала свої пісні.

Прийшов він до Міту просити руку його дочки. Суворо і непривітно дивився цар на прибульця, але

не відіввів юнак очей і вдруге попросив про одруження з Салігер. Тоді, змінивши гнів на милість, цар запропонував гостю сісти до його столу і втамувати спрагу. А сам звелів піднести йому вино з отрутою. Взявши чашу, Горв вилив вино у вогонь і кинув її додолу. І докоряв царю, що не так треба гостей вітати. Гнів знову почав палати в очах царя, і він звелів убити Горва. Воїни скопилися за мечі і наблизились до нього, щоб зарубати. Але не було на світі такого меча, который міг би вбити його або поранити. Він був заговорений від смерті. Меч відліталася від його тіла, наче від каменю, не залишаючи навіть подряпини. Зрозумівши, що Горва не вбити мечем, Міту призвав гостей, що не для простого воїна дочка його призначена, а для бога.

Але не розгубився юнак і сказав царю, що він і є бог, і довів уже це.

Не знати цар, що йому далі робити. Він дозволив Горву побачення із Салігер. Він міркував так: «Якщо покохає вона юнака, то бот пробачив його обіцянку». Але дівчина не вклонилася пристому воїну і заявила, що він не бог і навіть не цар,

тому не гідний її. Тоді Горв присягнувши довести її і всім, що він бот і цар, лише в образі простого воїна. Горв багато див міг робити і продемонстрував це людям. Від його погляду спалахував вогонь, меч плавав у повітрі, невідомі духи розмовляли голосами моторошними, думки вгадував і де що лежить, і багато іншого. Від усього цього жах охопив скіфське плем'я і царя. Він почав умовляти Горва, щоб ішов з його міста і не гнівив Бога. Але Горв відповів, що без Салігер нікуди не піде, нашле на них біду і знищить їхній рід.

Довго міркували скіфи, що йм робити. Повелів цар зібрати усе золото, що було в його народу. Він поклав все це золото до ніг юнака і запропонував: «Я відаю тобі усе золото моєго народу і благаю піти звідси. Купи собі сто жінок і не проси Салігер».

Але Горв, узявшись красуню за руку, звернувся до неї: «Ось, дивись, я не цар, але міг би і царство твоє взяти. Не потрібне мені це золото, а потрібна лише твоя любов».

Щоб розсудити суперечку, мудрі радники царя запропонували іспит. Відвели юнака до печери і віднесли туди все золото. Були в них майстри-невільники, і серед них найкращим був згорблений мастер Геоглен. Наказав цар Геоглену розплавити усе золото і відлити з нього величезну статую скіфського бога. А Горва у киплячому золоті втопили.

Якщо він бог, то із золота вийде живим. А якщо ні, то хай стане богом, як обіцяв.

Запалало вогнище у глибині печери і закипіло золото у величезних казанах. Присягав цар іменем бога Арея, що віддасть Горву все золото, і не міг тієї присяги порушити. А Горв повинен був довести своє. Дивлячись на кипляче золото, він звернувся до Салігер: «Ось і довів я тобі, горда моя царівно, що я твій бог. В образі бога бути мені вічно! Ти не хотіла вклонитися мені, коли я був людиною, так вклонишся у горі богові. І вклонишся чоловікові, але не я то буду. Бог відвертається від тебе. І не шукай мене даремно. Я побачити тебе більше не зможу».

З тими словами і вмер.

Ше дихав вогнем золотий бог, коли примчав гоночъ зі звісткою про те, що незліченне вороже військо вдерлося в межі скіфського царства і нестримно наближалось до міста. Цар повелів швидко сідлати коней, а вхід до печери замурувати, завалити великим каменем. Разом зі статую золотого бога там залишилися й ті, хто його створив.

Жорстока битва скінчилася поразкою скіфського війська. Загинули у бою всі, хто знатув ту страшну таємницю.

Ворог знищував усе на своєму шляху. Тоді вийшла Салігер назустріч загарбнику-хану і, вклонившися йому, благала не руйнувати місто, не вбивати його мешканців. Але хан був невблаганим, не послухав її і зруйнував Неаполь Скіфський. А Салігер забажав узяти собі за дружину. Не змогла вона перевісти ганьбу. Зійшла на скелю, встремила меч у щілину лезом доГори і кинулася на нього. Тіло її впало у річку, що текла під скелею.

Так ніхто й не дізнатися, куди зник Горв і де склали скіфи своє золото.

Багато було складено про це легенд та пісні, але на сьогодні вони усі вже забути. Тільки ім'я дівчини Салігер залишилось на вікі в імені річки, названої на її честь.

Тепер це ріка — Салігер.
Тетяна ТРЕТЬЯК
м. Сімферополь

На фото — учасники фестивалю «Рекітське сузір'я — 2013», члени МАЛІЖ (Малої академії літератури і журналістики) із Сонячнодолинської загальноосвітньої школи, що поблизу Судака. Розповідь про фестиваль читайте в наступних випусках «Джерельца»!

«ГЕОГРАФ ГЛОБУСА ПРОПИВ»... І ОТРИМАВ ГРАН-ПРІ

Гран-прі Одеського міжнародного кінофестивалю здобув фільм російського режисера Олександра Велединського «Географ глобуса пропив». Переможці нагородили увечері 20 липня в Одеському оперному театрі. Володарі гран-прі визначали глядацьке голосування. Статуетку «Золотий Дюк» та 12 000 євро отримали російські режисери Олександр Велединський та продюсер Валерій Тодоровський.

«Про те, що рішення глядачів збіглося з думкою професійного журі, ми могли тільки mrіяти», — сказав продюсер картини Валерій Тодоровський.

«Ми прийняли рішення одноголосно і за кілька хвилин. У картинах ми звертали увагу на неординарність художнього задуму, глибину, повноцінність характерів», — відзначив голова міжнародного журі Олександр Родзянський.

Головний герой, якого втілив російський актор Костянтин Хабенський (на фото), від безгроїв'я влаштовується у просту школу вчителем географії — бо інших вакансій немає. За освітою він біолог і на початку кар'єри не

впевнений, хто відкрив Північний полюс. Його учні зіграли справжніх школирів однієї зі шкіл у російському місті Перм. Герой 100-хвилинної стрічки спершу конфліктує з ними та керівництвом школи, а потім налагоджує стосунки.

Золотий Дюк за найкращий український повнометражний фільм отримала картина «Параджанов» Олени Фетисової та Сержа Аведікіна. Творці фільму отримали нагороду з рук почесних гостей фестивалю — акторів Олександра Кузнецова та Ольги Кабо. Він змагався у національному конкурсі із трьома іншими картинами — «Деліріум» Ігоря Подольчака, «Креденс» Валентина Васяновича і «Не хочу помирати» Аліси Павловської.

«Не боятися — головне правило, якого навчилася у Параджанова під час роботи над фільмом», — сказала після церемонії режисерка фільму «Параджанов» Олена Фетисова. Це художній кінодебют досвідченої продюсерки.

Найкращою акторською роботою назвали гру грузинських актрис Лікі Баблуані та Маріам Бокерії з фільму «У цвіту». Найкращим режисером став Рітеш Батра з Індії — за картину «Ланчбокс». Він спілкувався з гостя-

ми нагородження через відеозвернення — мусив поїхати додому на прем'єру власного фільму. Вели церемонію закриття Марія Єфросиніна та Олексій Суханов.

Також хвилиною оплесків вшанували пам'ять актора Богдана Ступки, який помер торік. Глядачі аплодували стоячи під час кліпу, створеного з уривків фільмів, де грав Богдан Ступка.

(<http://gazeta.ua>)

«ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ» — УКРАЇНСЬКОЮ!

Фільм Віктора Іванова «За двома зайцями», знятий на кійвській кіностудії Олександра Довженка в 1961 році, здобуде свою початкову мову — українську.

Як повідомляє ZN.UA, мільйони шанувальників цієї картини звикли до реплік і діалогів героя Олега Борисова, Маргарити Криніциної, Нонни Ко-пержинської російською мо-

У МАРІУПОЛІ ЗНАЙШЛИ ВТРАЧЕНИЙ ОРИГІНАЛ ОЗВУЧЕННЯ ФІЛЬМУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

вою, хоча спочатку режисер зняв фільм українською. Але ця картина одержала за часів СРСР «другу категорію» і пла-нувалася до показу на території тільки Української РСР. Згодом, коли фільм став надпопулярним, він був частково перевзвучений цими ж акторами російською мовою і тут же представлений у всесоюзний прокат. Відтоді картина демонструється тільки в останній — російськомовній — версії.

Як сказав виданню Іван Козленко (заступник генерального директора Національного центру Олександра Довженка), реставраторам центру вдалося знайти українську фонограму легендарної картини не в Києві, а в Маріупольському фільмофонді.

За словами І. Козленка, якраз у Маріуполі є велиki «поклади» цікавого кіноретро. Там, наприклад, зберігалося більш як 50 картин Одеської студії, яких немає навіть у центральному фільмофонді в Києві. І саме зараз триває про-

цес передачі багатьох фільмів Центру Довженка.

Що ж до фільму Іванова, то відреставрована українська звукова доріжка комедії «За двома зайцями» поверне глядачеві живі справжні голosi великих акторів, які працювали в Києві.

Таким чином, на думку І. Козленка, буде відновлено історичну справедливість, адже п'єса Михайла Старицького, за мотивами якої знято фільм, була написана українською мовою. Мало того, праоснова цієї п'єси — твір Івана Нечуя-Левицького «На Кожум'яках» — теж українською мовою.

Фільм дістав державну премію імені Олександра Довженка тільки в 1999 році, коли режисера Іванова і актора Борисова вже не було в живих.

За словами І. Козленка, офіційна презентація україномовної версії фільму «За двома зайцями» відбудеться восени на кійвському міжнародному фестивалі «Молодість».

У планах Центру Довженка — знайти українську звукову доріжку знаменитого фільму Івана Кавалерідзе «Повія», де геройня Людмила Гурченко також говорить українською.

ЯК РОЗПІЗНАТИ УКРАЇНЦЯ

— Як розпізнати українця:

Якщо він не розмовляє

по-слов'яному,

Не співає по-вишиваному,

Не ставить свічки пам'яті

По знищених Голодомором,

Не вшановує ані Матерів,

Ані Героїв у травні,

І, насамкінць, не знає,

Яка відмінність між синичкою

і москалем...

Це вірш із нової збірки Василя Куйбіди

«Простір перевтілень», яка нещодавно

вийшла у світ. Додамо, якщо побачите людину, яка читає цю книгу, то можете не сумніватися: це українська людина.

«Простір перевтілень», безперечно, зацікавить шанувальників філософської інтерпретації подій, непростих стосунків і людських характерів.

Водночас поет закликає:

— Збираймо до битви полки Богуна,
І вдармо, я били ми під Конотопом,
Якщо Україна для нас головна —
Для ворога станьмо

смертельним потопом!

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

м. Ірпінь

—

І поет він, і учений,

України славний син!

Українець, він у полі

Ніжно в руки грудку брав,

І на волі, і в неволі

Рідне полечко орав.

Ніжне серце в українця,

Покохає — то навік!

З неба зірку зніме жінці —

Отакий він чоловік!

Вічно в житі, у пшениці,

Вічно сіє, вічно жне,

Чуйне серце в українця,

Братя в горі не мине.

І не казка, і не сон це —

Озорилася оболонь,

У блакитні небо сонце

Піднялось з його долонь.

Рік із житечком зеленим,

Ділить з другом

хліб і сало, —

Скільки праці в хлібі тім!

Нині воля наша встала

У колосі золотім.

Пісня ллється через вінця

На луги і на поля —

Мужнє серце українця

Край козацький звеселя!

Босий він ходив по росах,

У свитині — сто дірок.

Із чумацького він воза

Доторкнувся до зірок.

Щедре серце в українця,

Посміхється з-під хмар!

Над колоссям!

Значить, він це,

Українець, хлібодар!

Валентин НЕГОДА

Мова рідна для мене —

Найдорожча із мов.

Я віддав її і серце,

І синівську любов.

Заповідана людям

Із минулих століть,

Мова предків народу

Буде завжди світить.

Люди добрі, не зрадьте

Даний нам заповіт,

Бережіть мову доти,

Доки житиме світ!

На поталу не дайте,

Як Чорнобиль-полин.

Бережіть Україну —

Найдорожчу з перлин!

* * *

Василь ДЕРІЙ

* * *

На поталу не дайте,

Як Чорнобиль-полин.

Бережіть Україну —

Найдорожчу з перлин!

На поталу не дайте,

Як Чорнобиль-полин.

Бережіть Україну —

Найдорожчу з перлин!

На поталу не дайте,

Як Чорнобиль-полин.

Бережіть Україну —

Найдорожчу з перлин!

На поталу не дайте,

Як Чорнобиль-полин.

Бережіть Україну —

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ В БОЯХ ЗА КРИМ (1941-1945 pp.)

МИХАЙЛО ГАЙДАБУРА (1909-1942)

Народився в Запорізькій області. На фронт пішов у червні 1941 р., будучи членом Спілки письменників.

Командуючи загоном морської піхоти під час геройчної оборони Севастополя, загинув у 1942 році. М. Гайдабура — автор збірки оповідань «У морі».

«...Тільки-но почалася війна, офіцер флоту Михайло Гайдабура негайно опинився на своєму місці, на військовому кораблі Балтійського флоту. Командування запропонувало йому як літератору йти на роботу у військову газету. Як розповідають його товариши він відповів:

— Писатиму, коли розіб'ємо фашистів. А зараз прошу дозволу, товаришу командир, зайняти своє місце політурука.

Через деякий час його направляють у Севастополь. Там і загинув при обороні міста — герой талановитий письменник, патріот, ге́рой-червонофлотець, командир морської піхоти Михайло Денисович Гайдабура».

O. Копиленко «Слово про товариша»
(зб. «Вінок слави», т. 1, 1970).

ІВАН ГАЙДАЕНКО (1914-1994)

Народився в Кустанайській області. Закінчив Одеське морехідне училище (1932 р.), плавав на кораблях далекого плавання. В роки війни — у діючому Чорноморському флоті. Брав участь в рейсах з Одеси до Севастополя на суднах «Севастополь», «Ташкент».

З березня 1943 р. — в навчальному загоні чорноморського флоту. За завданням Політуправління писав історію кораблів і частин флоту. Пережите на війні відображене в книгах «В коричневому по-лоні», «Острів бур», «Забути не можу» та ін.

ІВАН ГОНЧАРЕНКО (1908-1988)

Народився в с. Яблуневім Оржицького району Полтавської області. Учасник війни з червня 1941 р. до Перемоги. Пішов на фронт, будучи вже членом Спілки письменників України. Перше звання — батальйонний комісар, останнє — підполковник.

Був спеціальним кореспондентом газет «За Батьківщину». Окремої При-

морської армії та ін. Брав участь в обороні Києва, Одеси, Севастополя... Був нагороджений багатьма орденами і медалями, в тому числі й медаллю «За оборону Севастополя». Виступав з віршами, статтями, кореспонденціями в багатьох газетах у тому числі газеті «Красний Крим».

Окремими виданнями побачили світ збірки віршів «Приморці» (1942), «Одеса», «Севастополь» (1943). Героїка війни відображена в поемах «Матрос Гайдай», «Балаклавська поема», «Тридцята батарея» та багатьох інших.

Іван ГОНЧАРЕНКО

СЕВАСТОПОЛЬ

Гримлять бої у горах Балаклави,
За Інкерманом грозяні бої...
На наше місто мужності і слави
Фашизм повів дивізії свої.

Наши рідні Севастополь! Над тобою
Нависли знову тучі у горах,
І ти, мов витязь, вирушив до бою,
Перепинивши ворогові шляхи.

В суворі дні, в добу для краю грізну
На Чорній морі, на сторожі вод
Фортецею радянської Вітчизни
Тебе поставив з певністю народ.

Він зброя дав у чесні, мужні руки
З надією і вірою у них,
Що возвеличать у боях онуки
Невласна славу праділів своїх.

І предків ми одівдали могили
І на могилах їхніх поклялись:
— Не відступати! Зустріть ворожі сили,
Як зустрічали прадіди колись.

Йдучи на бій, ми поклялись залишо, —
Що виб'єм меч з фашистської руки
І впишемо в історію Вітчизни
Нових побід славетні сторінки!

І сонце знов сіяниме над нами,
І будуть люди дякувати нам,
І полотно нової панорами
Про нас розкаже зоряним вікам.
Севастополь, грудень 1941 р.

МОРЯК ВЕРНУВСЯ В СЕВАСТОПОЛЬ

Моряк вернувся в Севастополь
Із автоматом, крізь пожар,
Він по руїнах, через попіл
До моря вибіг, на бульвар.
Горнулися ласкаво хвилі
Йому до виморених ніг...
І слози стримати не в силі,
Він сів на батьківський поріг.
Чого заплакав кароокий?
Які взяли його жалі?..
Шо друзі сплять уже два роки
У севастопольській землі?..
Шо там, де мав зустріті дівчину, —
Будинок в полуї, в диму?
Шо мати вмерла на руїні?

їнської державності, яка на-
лічує чотири періоди:

- 1) праукраїнська держава — Кіївська Русь;
- 2) козацька держава (XVII ст.);
- 3) державні утворення 1917 — 1921 рр. (УНР доби Центральної Ради, Українська держава часу Гетьманату, УНР часу Дикторії);
- 4) сучасна Україна (з 24.08.1991).

Найбільш видатними дата-
ми, які пов'язані зі створен-
ням національного флоту, є:
весна — літо 907 року —
морський похід і перемога
кіївського князя Олега під
Константинополем;

весна — літо 1616 р. — мор-
ський похід і перемоги коза-
цької флотилії гетьмана Пет-
ра Сагайдачного під Кафою,
Синопом і Трапезундом;

14 січня 1918 р. — ухвален-
ня Центральною Радою
«Тимчасового закону про
флот Української Народної
Республіки»;

29 квітня 1918 р. — піднят-
тя на кораблях Чорноморсь-
кого флоту праپорів Війсь-
кового українського флоту,
затвердження «Тимчасовим
законом про флот Українсь-
кої Народної Республіки»;

15 липня 1918 р. — оголо-
шення закону про уніформу
для українського флоту;

Що батько вбитий?..

Не тому... Він плакав, плакав він не з горя,
Від радості. Сьогодні знов
Вернувся він на берег моря,
До бухти рідної прийшов!

Севастополь, 1944

ДІВЧАТА З МОРСЬКОЇ БРИГАДИ

Я зінав і зараз ніби бачу їх...
Вони ідуть вечірньою порою
У госпіталь, в долині, під горою,
В руках — букети квітів польових.
Іх воїнам пораненим несуть...
Струнких, красивих — іх мов зараз бачу,
Той госпіталь, Максимов ту дачу,
Де і мені тоді прийшлося бути.
Три кілометри від Сапун-гори
Був госпіталь — у другім ешелоні...
Три кілометри від передової...
Вас не забути, травневі вечори...
І подвиг ваш, і мужність в обороні,
Дівчата — Севастополя герої!
1944

ВІЛЬ ГРИМICH (1925)

У 1943 році закінчив Харківське училище протитанкової артилерії. З січня 1944 р. до Перемоги у званні молодшого лейтенанта був командиром вогневого взводу 719-го полку 75-ї бригади 26-ї артилерійської дивізії резерву Головного Командування воював на 4-му Українському, 1-му і 2-му Білоруських фронтах. Брав участь у визволенні Нікополя, Сімферополя, Севастополя, Бобруйська та багатьох інших міст, а також Варшави, Гдині, Цецина.

Виступав з нарисами, статтями, кореспонденціями в дивізійній газеті «Прапор Перемоги». Нині живе в Києві.

ОЛЬГА ДЖИГУРДА (1901-1986)

Народилася в с. Печеніги Харківської області. Учасниця війни з червня 1941 р. і до Дня Перемоги. Перше звання — військовий лікар 2-го рангу, останнє — підполковник медичної служби.

Усю війну служила на Чорноморському флоті. Була начальником лазарету 29-ї авіабази і санітарного транспорту «Абхазія», ординатором підземного госпіталю в штолнях Інкерману (район Севастополя) і на інших посадах у військово-медичних закладах Новооросійська, Туапсе і знову в Севастополі (після його визволення). Героїчі боротьби нашого народу з фашизмом присвятила повість «Загибель «Абхазії» (1946), книги «Теплоход «Кахетія», «Підземний госпіталь», «Тилові будні».

АНАТОЛІЙ ДІМАРОВ (1922)

Народився в м. Миргороді Полтавської області. На початку війни курсант школи 371-го полку 17-ї стрілецької дивізії був зайнятий на спорудженні прикордонних оборонних укріплень. Останнє звання —

дається Указом про ліквідацію полкового устрою на Слобожанщині.

1834 р. — відкриття Київського університету.

Помер:

1931 р. — Віктор Абаза, командир 1-ї Сіропі дивізії Армії УНР.

29

1696 р. — козацьке військо за підтримки московських військ захопило турецьку фортецю Азов.

1776 р. — останній український кошовий отаман Петро Калнишевський відправлений на Соловецькі острови, де провів в ув'язненні 25 років.

Народилися:

1865 р. — Андрей Шептицький, Митрополит Галицький та Архієпископ Львівський — представитель Української Греко-Католицької Церкви.

1849 р. — Олена Пчілка, письменниця, матір Лесі Українки.

1887 р. — Михайло Садовський, генерал-поручник Армії УНР, редактор журналу «За Державність».

Помер:

1999 р. — Анатолій Солов'яненко, український опе-

старшина 1-ї статті. Воював у 2-й морській бригаді Кримського фронту і після повторного поранення під Камиш-Буруном (Керч) демобілізований.

Героїка воєнних літ відображені в романі «Біль і гнів», повісті «Син капітана» та ін. Роман «Біль і гнів» удостоєний Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1981). Живе в Києві.

ВОЛОДИМИР ДУБРОВСЬКИЙ (1908-1974)

Народився в с. Тернівка Білгородської області. Учасник війни з червня 1941 р. до Перемоги. Капітан 1-го рангу. Усю війну служив у діючому Чорноморському флоті. Героїка воєнних літ — у документальних повістях «На фарватерах Севастополя», «Наше море», «Морські оповідання».

ЛЕОНІД ЗЕМЛЯКОВ (1913-1989)

Народився в м. Баку. Учасник війни з травня 1942 р. Був матросом Чорноморського військово-морського флоту, закінчив війну старшиною 1-ї статті. Брав участь у обороні і визволенні Севастополя, в обороні Кавказу, в десанті на Камиш-Бурун (м. Керч).

Враження воєнних літ лягли в основу оповідань «Рейс до перемоги», «Полум'я над морем», «Дружина капітана» та ін.

ЗЕЛЬМАН КАЦ (1911)

Народився в с. Туличев Городнянського району на Чернігівщині. Учасник війни з червня 1941 р. до Перемоги. На фронт пішов будучи членом Спілки письменників. Був військовим кореспондентом. Учасник оборони Києва, Харкова, Сталінграда, визволення Ростова-на-Дону, Севастополя та інших міст.

Героїка воєнних літ відображені в книгах віршів «В наши годы», «Стремніна», «Круг друзей» та ін.

ВОЛОДИМИР КОНВІСАР (1911-1990)

Народився в м. Кривий Ріг Дніпропетровської області. Учасник війни з липня 1941 р. Починав навідником протитанкової гармати в Кубанській козачій дивізії. Брав участь в боях на Керченському півострові, зокрема, під Камиш-Буруном на Кримському фронти.

Перебуваючи в діючій армії, виступав з нарисами, статтями та кореспонденціями у фронтових газетах. Героїка воєнних літ відображені в багатьох творах письменника і, зокрема, в повісті «Сапун-гора» та ін.

ДВАДЦЯТЬ ДНІВ У КРАЇНІ РАНКОВОЇ РОСИ

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

В групі контрабасів зі мною грав талановитий музикант з досвідом роботи концертмейстером у Каїрській опері Єгипту, заслужений працівник культури Автономної Республіки Крим Василь Шинкаренко.

— Які перші враження після приземлення в південнокорейській столиці?

— Сеул нас зустрів дощем, однак нам не довелося розкривати зонти. Аеропорт, який за величиною є другим у світі, сконструйований таким чином, що пасажири прямо з літака без трапу потрапляють у спеціальний тунель, по якому проходять усередину приміщення. Звідти через кожних п'ять хвилин курсує автоматизований електропоїзд без машиніста, що відвозить усіх до входу. Там на нас чекав автобус, який обслуговував оркестр протягом усього періоду гастролей. Іх здійснено та реклами у вигляді яскраво оформлені афіш, буклетів, оголошень у місцевих газетах посприяв відомий у Республіці Корея диригент, композитор та організатор музичних фестивалів Кім Йонг Кейн.

— З яких музичних творів складалася програма ваших виступів?

— Ми знали, що корейці дуже люблять класичну музику, і включили в репертуар оркестру майже шістдесят творів. Назув лише декілька з них: симфонія №6 «Пасторальна» та увертюра «Егмонт» Л. Бетховена, фортепіанний концерт Е. Грига, концерти для флейти, валторни, гобоя В. Моцарта, концерт для віолончелі Е. Ельгара та інші.

Виступали у найпрестижніших залах, облаштованих на високому технічному рівні з прекрасною музичною акустою та музичними інструментами, міст Бусан, Еденбеллі, Кванджу, Вандо та інших. Три концерти відбулися в Сеулі. На одному з них побували посол України в Республіці Корея Василь Мармазов і консул Дмитро Комков.

Сольні партії на фортепіано, зокрема в концерти №1 П. Чайковського, виконував піаніст з Донецька Олексій Коваленко. У супроводі оркестру співала молода вокалістка з Севастополя Світлана Мамонтова, у виконанні якої прозвучали «Застольная» з опери Дж. Верді «Травіата», «Севастопольський вальс» Кос-

і там усе більший інтерес викликає європейська музика.

— Пріоритет яким інструментам надає молодь?

— Популярністю користуються скрипка, віолончель і фортепіано, гір на яких навчаються з раннього дитинства. Наприклад, у концерті нашого оркестру в одній із корейських спеціальних музичних школ нарівні з дорослими складну класичну програму виконували й діти віком від шести до п'ятнадцяти років. Кожного року музичні заклади випускають до однієї тисячі молодих спеціалістів, що свідчить про високий рівень музичної культури в цій державі. В Сеулі, приміром, є цілий квартал з магазинами музичних інструментів, якісних і добрих. Вони поділені на спеціалі-

тантини Лістова, «Мілліон алых роз» Раймонда Паулса та інші мелодії. Оркестр зіграв і багато творів класичної корейської музики, вокальні партії з яких під наш акомпанемент виконував відомий у країні співак Янк Са Ік.

— Про корейську музику ми в Україні не знаємо зовсім. Яка вона?

— Я сам відкрив її для себе лише зараз. Це музика надзвичайної краси, душевна, світла і чиста, як роса. Слухові відчуття музичних тонів на Сході значно тонші, ніж у європейців. Тому й інструменти, їх кількість і звучання в оркестровому та ансамблевому складі дуже відрізняються від наших. Однак останнім часом

зовані та загальні, де можна замовити необхідний інструмент будь-якої доступної покупцеві вартості — струнний, духовий, клавішний.

— Богдане Миколайовичу, ви розповіли про Південну Корею

музичну, а яка вона з туристичного боку?

— Мене ця країна вразила насамперед природною красою. Гори вкриті пишною зеленню, стрімкі ріки — з чистою, прозорою водою. І якщо Японія для нас — країна, де сходить сонце, то Корею називають країною ранкової роси.

По-друге, потрібно відзначити працьовитість її людей. Ми обійшли з концертами всю країну з півночі на південь, із сходу на захід, і всюди бачили старанно оброблені ландшафти землі. Жодна її частина не пустує, навіть невеличкі клаптики на галявинах лісових масивів засяяні або засаджені переважно рисом чи гірким перцем.

Країна багата на водні ресурси, тому повітря там вологе. Доші ідуть так часто, що наші промоклі речі не встигають просушуватися за день. А ще я побачив, що по всьому узбережжю доступ до моря вільний, немає таких загорож, як у Криму.

У Південній Кореї добре розвинена інфраструктура доріг, є багато тунелів і мостів. Корейці — великі патріоти своєї країни, оберігають довкілля і шанують свою історію. Ми побували на екскурсіях у де-

кількох буддійських храмах, краєзнавчому музею одного з гастрольніх міст і на місці скупчення близько двадцяти курганів, подібних до скіфських. Всєдіні вони вимощені камінням, а стеля — з великих плит, засипані зверху землею.

— Ми знаємо корейську кухню, як дуже гостру. А що було у вашому щодennому меню?

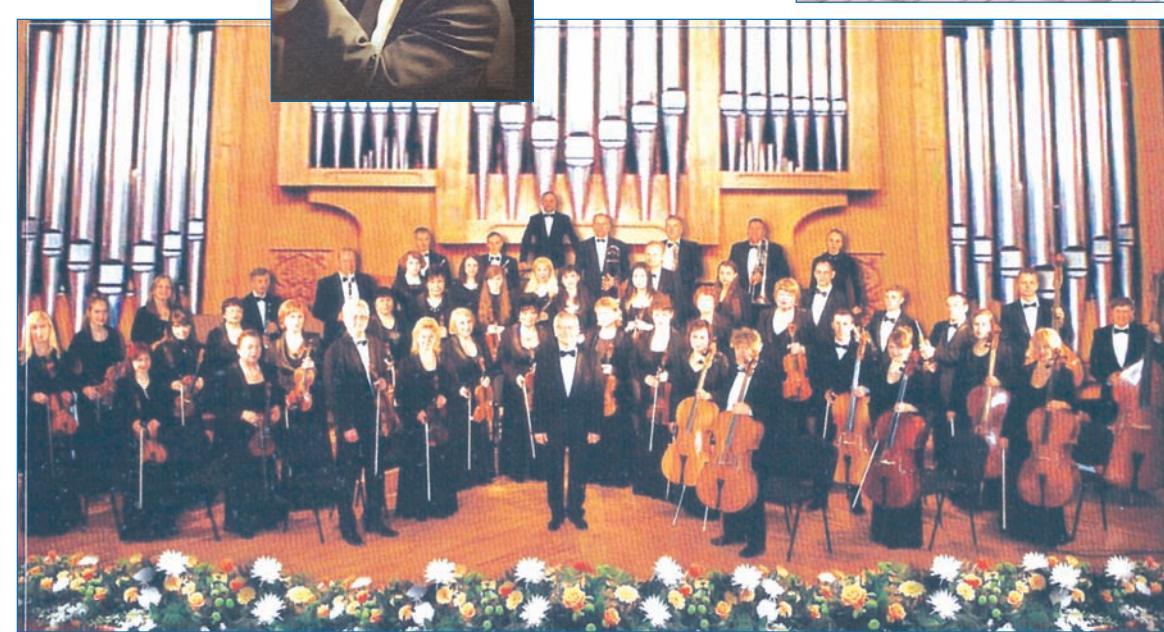
— Ми харчувалися на лижній базі поблизу міста Бусан, де проживали. Бували після концертів у ресторанах. У меню там багато рибних страв, морепродуктів, салатів із зеленню та рису. Хліб також рисовий, несолоний, а пшеничного немає зовсім. Тістечка і торти пісні, несолодкі. Все це запивається простою водою.

Нам як європейцям столи сервірували з ложками і виделками,

однак самі корейці їдять страви паличками. Багато учасників нашої музичної групи також почали користуватися ними, щоб краще відчути східну екзотику. І до кінця гастролей це у них не погано виходило.

Спали ми, як і всі корейці, на спеціальних матрацах на підлозі. Купуючи в магазинах шкатулки із зображеннями Кореї та інші сувеніри на згадку, розібралися в валютному курсі: одна тисяча корейських вон — вісім гривень або один долар США. Ці пам'ятні речі, афіші з фотознімками оркестру, спільні з корейськими диригентами та артистами виступи назавжди залишаться для нас спогадом про двадцять чудових днів, наповнених музикою з ліричним мелодизмом країни ранкової роси.

Валентина НАСТИНА

УКРАЇНСЬКІ БАРДИ, ВАС ЧЕКАЄ ДОНУЗЛАВ!

ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura.porun@gmail.com**

Щороку в Криму проводиться чимало пісенних конкурсів і фестивалів, зокрема, й авторської пісні. Зрозуміло, що вони практично стовідсотково — російськомовні. А чи є у нас українська авторська пісня, яка вона, про що, де звучить, хто її творить? А може україномовним бардам варто також провести у Криму фестиваль, щоб інших послухати й себе показати і гуртом пошукати відповіді на поставлені вище запитання?

Ось таку ідею запропонував «Світлиці», пам'ятаючи про наші колишні масові газетні пісенні акції, наш давній читач і шанувальник Михайло Степанович Микитюк із с. Мирне під Євпаторією. І не лише ідею, але й місце, де такий фестиваль можна провести вже у вересні цього року: це озеро Донузлав, де розташована дача Михайла Степановича, яка може стати майбутньою фестивальною пісенною площею. Зайтингувались? Тоді всі деталі за тел.: (067) 650-14-22, (050) 957-84-40. Ідея — е! Унікальна фестивальна площа — чекає! Шукаємо учасників!